

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest. IV. Egyetem-utca 4. sz.

Gyermekbeszéd.*

Irta: Rák.

Sok érdekes megfigyelést tehet az, aki a gyermek lelkének megnyilatkozásaiával foglalkozik.

Az a sokféle benyomás, mely a külvilágból reá hat, mindegyikben más képzeteket, gondolatokat öbreszt, különféle cselekedetekre készíti és így különféle jellemké alakítja.

A ki rendszeresen foglalkozik gyermekekkel és alkalma van őket megfigyelni, csodálkozni fog, mily különbözőképen adják elő a látott eseményt. Ha tanuja volt valamely jelenetnek, sokszor a legapróbb, mástól talán figyelemre sem méltatott dologról tud számot adni. Ily esetben a gyermektanú igen jó szolgálatot tehet valamely ügy kiderítésében, de persze csak akkor lehet azt igénybe venni, ha megfigyelése megbízható; mert a gyermek minden áron mondani akar valamit, még akkor is, ha nem tudja azt biztosan.

Hogy mily különféle megfigyeléseket tesznek a gyermekek, bizonyítja az alább leírt esemény is, melyet egy tanító következőképen ír le.

Néhány hét előtt osztályomban, hol 13—14 éves fiúk tanulnak, próbát tettem, hogy milyen a tanítványaim megfigyelőképessége. Épen a heti tanórán a nyolozadik parancsolatot: „Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen» magyaráztam nekik részletesen és kimerítőn és rámutattam arra, mily fontos lehet a körülményekhez képest csak egy embernek hemondása is és mily óvatosnak kell lenni különösen a hatóság előtt, ha arról van szó, hogy valamely osztról tanúságot tegyünk.

A fiúk már több alkalommal figyelmeztetve lettek, hogy ily esetekben szigorúan ragaszkodjanak az igazsághoz és tanúságtételükben ne vezéreltessék magukat sem a szeretet, sem a gyűlölet érzelmei által, semmit hozzá ne tegyenek vagy el ne hallgassanak.

Abban az időben néhány betörés és lopás nyugtala-

* Előszóval foglalkozom a gyermeklelkének megnyilatkozásának kérdéseivel. Aktualitást ad — nézetem szerint — ezikkomnek dr. Kármán Elemér nagyváradi királyi ügyésznek az ezen lapok 15. számában megjelent «Hogyan kérdezzék ki a csendőr a tanukat» című czikke, a ki a fölöttök kikérdezésénél hasonló oltéréseket tárgyal.

nitotta városunk lakóseit. A gyermekek a napi- és rendőri lapokban olvastak a tettesekről, sőt egy esetben az egyik tettes képe is megjelent az újságban a különféle tanúságtétel alapján. Az illető tanúk csak felületesen és rosszul világított helyeken látták a tettest.

Ez és még sok más alkalom késztetett arra, hogy mint tanító behatóan és jóakarattal tárgyaljam az esetet, tanítványaimnak lelkére beszólva a hamis tanúságtétel ellen.

Pár nap múlva kísérletet tettem a fiukkal a nélkül, hogy nekik sejtelmük lett volna a dologról.

Óriási iskolánkunk leányosztályába egy fiatal tanító lett kiküldve beteg kollégájának helyettesítésére. Beavattam őt tervembe és kértem, jöjjön reggel 8 és 9 óra között néhány szóra osztályomba.

Pont egynegyed 9 órakor, számtanóra közben kopogtatnak az ajtón és a kollégám belépett. A fiúk felemelkedtek helyeikről, de mindjárt le is ültek. Én meg lehetős élenken és készakarva hangosan társalogtam a fiatal tanítóval, mialatt a fiúk természetesen az ismeretlent vizsgálgatták és fejeiket összedugták, hogy egymástól megkerdezzék, ki lehet a vendég. Négy és fél perc múlva elbucuzott a vendég, kívül, melleleg megjegyezve, a szobának három különböző helyén álltam, és a számtanóra folytatódott.

A következő óra kezdetén (az utolsó volt a nagy vakáció előtt) felszólítottam a fiukat, hogy vegyenek papírt és tollat és irjanak feleletet kérdéseimre, melyek az ismeretlen vendéget illették.

A fiúk meglepődtek, de tudták mindjárt, mit akarok. A 29 tanuló úgy volt ültetve és őrizve, hogy az egymástól való loírás szinte lehetetlen volt.

A kérdések a korra, nagyságra, kinézésre, ruházatra, nyelvre vonatkoztak és egyes körülményekre, melyek előttem különösen fontosaknak látszottak.

Az is meg volt engedve, hogy ha a gyermekek valamelyik kérdésre felelni nem tudtak, oda vonást tehetek. Megjegyzendő, hogy csak néhány tanuló és csak a tehetségesebbek vették hasznát ez engedélynek.

Még az első szünnapon nagy érdeklődéssel vizsgálattam át a megírt lapokat és allítottam össze az átlagos feleleteket kérdéseimre. A vendég magasságára vonatkozó adatok 1.55- 1.97 méter között ingadoztak. Hat

STOWASSER JÁNOS osztrák és királyi udvari szállító, a ca. és kir. közös hadsereg, a m. kir. hangszerkészítője, az Osztrák és a szabadalmazotti Rákócsi tárogató foltallója Budapest, Lánoshíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik. Magyarország legnagyobb vonós és fúvós hangszerek gyára.

fiu helyesen állapította meg a magasságot (1.80 m.), hat körülbelül megközelítőleg (1.75—1.85 m.) helyesen. Megemlítom, hogy azon tanulók, kik később iparosok és gyári munkások lesznek, tekintettel későbbi hivatásukra, a geometriai tanórán szorgalmasan méregetik és becsülik a távolságokat és a nagyságokat.

A korra vonatkozó adatok (kollégám 24 éves volt) 22—40 év között ingadoztak. Csak kilencz fiu ítelt megközelítőleg helyesen. A szemre vonatkozó kérdésekre is különféle válaszok voltak. Hét fiu eltalálta a valót (szürke), tizenegy barna és tizenegy kék szemet mondott. Négyen nem tudták biztosan, volt-e a vendégnek púpaszeme vagy nem; egyik púpaszemet látott, a másik csipetöt, pedig az egyiket sem viselt. Különféle volt véleményük a haj színére vonatkozólag is. Tizenöt gyermek, tehát a fele az osztálynak helyesen állapította azt meg (szőke), a többi feketének, gesztenyeszínűnek, sőt egy „fehéres”-nek mondta a haját. Kollégámnak baja baloldalt el volt választva, a mit nyolcz fiu meg is jegyzett, a többi középen és jobboldalt elválasztva látta. Néhányan ezt irták: „haját tuskeszzerűen viseli” vagy „mint egy kefe” stb.

Megbeszélésünk szerint kollégám kalap nélkül jött az osztályba, mégis tizenhárom fiu kalapot látott kezében; az egyik kemény fekete kalapot, a másik puha feketét, a harmadik barnát vélt látni. Sőt valamelyik tanítványom nagyon határozottan állította, hogy a vendég kezében puha szalmakalap volt, „a milyen a tanító urnak van” (t. i. nekem).

Hogy kollégámnak van-e szakálla, erre helyes feleletet a félosztály adott. Tíz fiu bajuszt sem látott; a többi különféle megjegyzést tett. Az orra vonatkozólag tizenöt fiu helyes feleletet irt, hogy a vendégnek szép hajlott sasorra van: a többi begyes, közönséges, nem feltűnő stb. orról beszélt. Szép fogsora majdnem az egész osztálynak feltűnt. Egyik fiu ezt irta: „Fogai szép fehérek, talán műfogak”.

Körülbelül a félosztálynak nagyon tetszett vendégünk modora, de voltak, kik szigorúnak, feszesnek, vidámnak találták. A kérdésre, hogy hazai dialektusban beszélgetünk-e, tizenkilencz fiu „igen”-nel felelt.

Áttérünk a ruházatra. Tizennyolcz fiu visszaemlékezett, hogy milyen ruhában volt a vendég; de a szövet színét illetőleg már nagyon eltértek nézeteik. A cipőt a legtöbben jól jegyezték meg, de persze voltak, kik fekete füzősczipő helyett sárgát láttak; néhány csizmát, más begyes gombos cipőt látott. Feltűnő volt, hogy csak három gyermek látta meg, hogy magas álló gallér volt a fiatal tanítón. Nyakkendőjéről is csak négy fiu mondott helyes véleményt, csak négyen vették észre, hogy az hosszú, széles csiku nyakkendő volt. Igen nagy véleménykülönbség volt azon kérdés fölött, hogy tartott-e a vendég valamit kezében. Nyolczan nem vettek

észre semmit, beten a kalapot, egyesek az újságot vagy könyvet látták, tizennégyen pedig helyesen figyelték meg, hogy egy összecsavart kék papirost tartott.

Pontosnak találtam a látogatás időtartamáról szóló feleleteket is. Kollégám, mint a hogy már említettem, 8 óra 15 perczkor lépett osztályomba és négy és fél perczig tartózkodott ott. Nagy csodálkozásomra a 29 fiu közül csak het tudta az időtartamot megközelítőleg megadni. Szóval az idővel egyik sem volt tisztában.

Adtam még egy csomó kérdést, melyek azonban melleslegesebbek voltak és így azokra már nem terjeszkedem ki, mert ez igen messze vezetne. De mondhatom, hogy az ezekre adott feleletek is nagyon különbözők voltak és a figyelmes nevelőnek sok gondolkodásra adnak okot.

Mit tanít e kísérlet? Hogy a gyermekek beszédét, még a nagyobbakét is, elővigyázattal kell meghallgatni. Minthogy nem hatnak a különböző külvilági tárgyak egyformán a gyermek lelkére és marandandó képet mindegyikben más-más tárgy hagy, nem is itóllhetnek egyformán. Nem kell tehát hinni, hogy ők talán rosszakaratból vagy hazugságból itelik rosszul a dolgokat. Ezt csak az mondhatja, ki a gyermek lelkét nem ismeri.

Igaz, hogy hiányzik nála a felelősségérzet, nem tudja szavainak súlyát mérlegelni és nincs annak tudatában, hogy mily következményei lehetnek tanúságtételének.

Bíróságaink, melyek gyakran vannak gyermektanukra utalva, természetszerűleg nagyon gyanakodók a gyermek beszédével szemben. Mióta a gyermekbíróság üdvös és áldásos intézménye nálunk életbelépett, bíránk is fokozott érdeklődést tanúsítanak a gyermek lélektanának eredményei iránt. S helyesen, mert gyakran egy gyermek által elmondott egyszerű kis megfigyelés is rávezethet bennünket az igazság kiderítésére.

Hogyan kérdezze ki a csendőr a tanukat?

Írta: dr. Kármán Elemér, nagyvátadi kir. ügyész

(Vége.)

A tanu feleleteinek megítélésénél tehát a legelső nehézség az, hogy az emberi szem gyakran nem azt látja, a lélek nem azt veszi észre, a mi előtte megtörtént. Ugyanilyen nehezségek merülnek fel azonban az emberi emlékezettel mikor arról van szó, hogy emlékezünk-e arra, a mit látunk? Tény, hogy minden ember, és a legokosabb is, felejt, és bebizonyított igazság az, hogy a hibátlan és pontos emlékezés „kivétel, a természetes és rendes az, hogy az emlékezet hiányos. Próbáljuk meg egy bizonyos eset után egy hét múlva, majd hat hétre, reá, majd három hónap múlva kikérdezni valakit, hogy azon alkalommal mit látott: mindig más és másképp fogja előadni, de mind a három alkalommal meg fog reá esküdni, hogy igazat mond.

A legjobb órák,

legsolidabb ékszer, egyszerűtől a legdrágábbig, ugy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

művésznél Szegeden.
Javitások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

A tanut tehát a visszaemlékezésben segíteni kell. Ezt természetesen nem úgy értjük, hogy a tanunak elmondjuk, hogy ez és az történt, s megkérdezzük hogy azt tudja-e? Ép ellenkezőleg: úgy sohase szabad kérdezni, hogy a felelet a kérdésre «igen» vagy «nem» legyen; pl. «látta-e, hogy a terhelt a sértett után szaladt, mikor utólrerte, megfogta, ruhájánál fogva földre rántotta s a bottal föbe verte», egyszóval a kérdéssel a tanunak szájába rágni a feleletet nem szabad.

A tanu emlékezetét azonban segíteni lehet mindekelőtt avval, hogy az emlékezőtehetségét tesszük próbára. A tanu pl. azt állítja, hogy valami 50 lépésnyire történt; megkérdezzük tőle, mutasson egy 50 lépéses távolságot, és azt lemérjük. A tanu azt mondja, hogy valami félórát tartott; kérdezzük meg, hogy mennyi ideig tartott, míg hazulról idejött; így próbát lehet tenni azzal is, a ki azt állítja, hogy ő megismer mindenkit, a kit az életben egyszer látott.

Segítjük a tanu emlékezetét azzal, hogy eszébe juttatunk olyan más eredményeket, a melyek ugyanakkor történtek, egyszóval «rájuttatjuk» a tanut arra, a mit akarunk tőle tudni. Ilyenek pl. hogy hány nappal volt az eset a vásár előtt vagy után, aratás, szántás idején volt-e? A mellékkörülmények olykor eszébe juttatnak az embernek fontos körülményeket, a melyekre magától nem is gondolt.

Sokkal élénkebb azután az ember emlékezőtehetsége, ha azon a helyen kérdezik meg, a hol az észleletet szerezte, a hol látta, a mit tőle kérdeznék. Nagyon gyakran megtörténik, hogy a mire az ember otthon vagy a hivatalos szobában nem emlékezik, eszébe jut, ha a helyszínt látja. Ezért a tanukat lehetőleg mindig a helyszínen kérdezzük ki. A Cs. Szolg. Ut. 111. §-a szerint a tanukat ugyan lehetőleg a község házában kell kikérdezni, de ezen úgy segíthetünk, hogy őket a község házára hívjuk, s kikérdezés közben megyünk a helyszínére. Igen jó eredményt érünk el, ha a tanukat felállítjuk oda, a hol az eset alkalmával állottak: rögtön megvizsgálhatjuk, hogy ki mit látott és láthatott.

Ki kell emelnem még azt, hogy a falusi, vidéki embereknél nagyon kell vigyázni a távolságok és az időpontok megállapítására. Sokan azt hiszik, hogy a parasztember jól meg tudja itélni, hogy egyik hely másiktól milyen messze van, s hogy óra nélkül is tudja, hány óra van. Ez igen nagy tévedés. A nép azt meg tudja mondani, hogy mennyire van a templom, a korcsma és az ő földje a házától, de egyebet nem. A ki térkép nélkül gyalogol, és a parasztoktól tudakolta meg, hogy ez vagy az a hely milyen messzire van, mindig rosszul járt. Ugyanigy vagyunk azzal, hogy hány óra van? a népnél télen esti 6 óra, nyáron este 9 óra után éjjel van és nagyon megesik, hogy arra, a mi 11 órákor történt, azt mondják, hogy éjfél után lebetett. De megbizhatatlanok a nép órái is, mert a templomórák után igazítják ott is, a hol vasuti óra van. Némely templomóra sokszor éveken át mindig órákat késik.

Legjobban attól kell óvakodni, hogy a tanunak semmit be ne beszéljünk. Sohase szabad abból a feltevésekből indulni ki, hogy a tanunak mindent látnia kellett. A ki ugyanis valami esetet, vagy valami egyént látott, akkor, a mikor látta, nem gondolt arra, hogy őt tanuul fogják kikérdezni és nagyon lehetséges, hogy fontos dolgokat nem vett észre. A tanu látbatta a gyilkost, a

tolvajt, a mint az a házból, a hol gyilkolt vagy lopott, kijött, és még se tudja leírni, hogy hogyan nézett ki vagy mi volt a kezében, mert az ember reá nézve közömbös lévén: nem figyelte jól meg. Ne faggassuk az ilyen embert túlságosan, mert a sok efféle faggatásnak hogy: «de ezt csak látta», «ezt mégis csak tudnia kell önmeg» stb. az lesz a vége, hogy inkább hamis adatokat mond be, csakbogy a sok kérdezéstől szabaduljon s a nyomozást félrevezeti.

Különös elővigyázattal legyünk olyan egyéneknél, a kik valami rendkívüli lelkiállapotban voltak, különösen pl. nagyon fel voltak izgatva, mikor az esetet látták. Ilyenek, a kik nagyon megijedtek, életveszedelemben voltak. Ez azért fontos, mert mindazok, a kik valami borzalmas büneselekménynek a szemtanui, rendszeren izgatottak a miatt, a mit látnak: oda néznek, de az izgatottság folytán tévednek.

Ugyanigy teljesen téves feleletet adhatnak azok, a kik fejsérülést szenvedtek. Egy egyén, a ki tehenet venni ment a vásáron, s a kitől utközben a péuzt elrabolták, s fején leütötték: megmaradt a mellett, hogy a tehenet rabolták el tőle. Megesett, hogy egy fején sérült egyént, többszöri kérdésre, hogy «ki ütötte le?» állandóan a legjobb barátját nevezte meg támadójának, a kivel előző nap együtt volt, bolott a tettes a szomszédja volt. Más esetben a sérült folyton azt állította, hogy az az orvos sérelmezte meg, a ki sebet először bekötözte.

Nagy zavarokat okoznak azok az egyének is, a kik ittasok, ha nem is teljesen részegek s így sebesülnek meg pl. korosmai verekedésnél vagy lezúbanás által. Ezeknél különösen megesik, hogy pl. este 8-kor sérült meg, s egyáltalán nem emlékezik vissza arra, hogy a megsérülése előtti órákban mi történt vele.

A tanuk egyénisége és jelleme is igen különböző. Nagy előnye a csendőrnek, ha a kerületében lakó embereket iparkodik a magánéletben is megismerni, jobban mondva kiismerni, hogy azután mikor arra kerül a sor, hogy valami ügyben kikérdezze őket, tudja, hogy kinek mennyire lehet binni. Vannak emberek, a kik nem mernék vallani, csupa aggodalomból, hogy valahogy ne mondjanak valótlan, és nem szeretik, hogy rájuk valaki hivatkozik. Az ilyen félős tanu azután gyakran rosszakarattal nélkül is téves dolgokat állít.

Másoknak ismét nagyon erős a képzelőtehetsége, — ilyenek az eleven, fürge természetek, a kiknek nagyon tetszik, hogy fontos szerepet játszanak az ügyben, és szeretik mutatni, hogy ők túlokosak, mindent tudnak, és látnak. Ha az ilyen fecsegő tanut a csendőr nagy örömmel fogadja s tán még buzdítja is, az kész veszedelem, mert a tanu csupa jóakarattól egész sereg dolgot fog összebeszélni, a miből egy szó sem igaz. Nagyon sok tanu fél a tettes bosszujától. Ezeknek a kikérdezését legjobb úgy teljesíteni, hogy mintegy titokban kérdezzük meg, hogy ő is megnyugodjék hogy senki se tudja meg, hogy ő is vallott.

Talán a legértékesebbek azok a tanuk, a kik hallgatólag és nyugodtan várják, míg őket megkérdezik. A kik a nyomozásba be nem avatkoznak. Az ilyenekről sokszor azt hisszük, hogy az egész ügyről semmit se tudnak, pedig ba az ember bizalmasabban megismerkedik velük, s türelemmel megbeszéli velök, hogy vallomásuk miért szükséges és miért fontos, felmelegednek és mindent elmondanak, a mi szükséges.

Ha fáj a feje

ne tétovázzok, hanem
használd azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmarkosabb migrain és fejfájást elmulasztja. — Ár K 1.20. — Kapható minden gyógytárban.

Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispessten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítva.

Fontos végül a tann életkora is. Gyerekektől sokszor hasznos vallomást lehet szerezni, mert sok mindent észrevesznek, a mit a felnőtt nem lát s mert nincs okuk hazudni. Veszélyes, nagyon veszélyes tanuk azonban ezek, ha betanították, vagy befolyásolták őket. Ezzel mindenesetre tisztában kell lenni.

Nagyobbakra fiuk, eszes iskolás gyerekek rendszerint igen jó tanuk; érdeklődésük eleven, büszkék reá, hogy ők is tehetnek valamit az ügyben. Néha ilyenek a leányok is, de miután ezekben már fejlődni kezd bizonyos hiúság, sokszor képzelődők. A 12—15 év körüli leányokkal nagyon óvatosan kell bántani; ezek már sok zavart okoztak.

A aerdülő ifjak és leányok rendszerint igen felületesek; nagyon szeretnek önmagukkal foglalkozni s a körülöttük történő dolgokat egyáltalán nem figyelik meg.

Felnőtteknek azt említetjük meg, hogy a nő gondosabb és figyelmesebb, de a férfi megbízhatóbb.

Az aggkor második gyermekkor a tekintetben. hogy az agg ember nagyon könnyen befolyásolható. Az öreg ember lelkülete rendszeren olyan, a milyen az élete sora volt; ha sokat szenvedett: elkeseredett és mogorva, ha megelégedett: derűsen lát mindent.

A tanuk e megfigyelése nélkül helyesen nem lehet őket kikérdezni. Az a gondolkodásmód, hogy a tanu tesz esküt, ő tudja, lássa, igazat mond-e, nem helyes, sőt egyenesen erkölcstelen dolog, úgy gondolkozni, hogy ha a tanu lelkére veszi a más ember elvesztését nekünk nem faj; nekünk egyedül a való igazság kiderítése a feladatunk! Ezért kell nem csupán azt kutatnunk, mit vallanak a tanuk, hanem hogy igazat vallanak-e? Ezekhez a megfigyelésekhez természetesen sok türelem és sok vesződség szükséges. A kinek azonban türelme nincs és a ki vesződni nem szeret, az ne jöjjön a csendőrségi pályára! A bsmis tanút — a ki tudva vall valótlant — nem annyira arról ismerjük meg, hogy *mit* vall, hanem hogy *hogyan* vall. Sokszor már a megjelenése is gyanus, mert nem is abba a faluba való, nem is abba a körbe tartozik, a miről szó van, és véletlenül, munkára menet vagy vándorlasközben járt ott és hallott egyetmást. Vidéki helyeken a szokásos hamis tanuk rendszerint azok közül a kétes egyének közül kerülnek ki, a kik a tapasztalatlanabb, járatlanabb embereket, aaszonyokat szoktak tanácsokkal ellátni, s a bíróságokhoz, hatóságokhoz kísérgetni, őket segítgetni, nekik tolmácsolni, afféle falusi zúgprókátorok.

Aggályos azután az olyan tanu, a ki túlságosan vigyáz arra, hogy mit *fognak* tőle kérdezni, s a feleletekben tétovázik, nehogy olyan feleletet adjon, a mire ismét valami kellemetlen kérdés következik s arra nincs elkészülve. De talán épen olyan gyanus, a ki badar és meglátszik rajta, hogy betanulta a mondani-valóját. Vannak ugyanis minden esetben dolgok, a miket az emberek okvetlen tudnia kell, de vannak dolgok, a miket már nem *tudhat*. Egy perben az egyik fél azt bizonyította, hogy ő a másikkal a korcsmában összeeszmolt, és megegyeztek abban, hogy a másik neki 171 korona 48 fillért fizet. Irása nem volt róla, de két tanut hozott. A két tanu, két írástudatlan, vend savágó meg akart esküdni, hogy ők akkor, egy félév múlva, emlékeznek, hogy véletlenül hallották a másik asztaltól, hogy a fél 141 kor. 48 fillér megfizetésére kötelezte magát. A fillérek pontos tudásával keltettek fel a gya-

nut és bebizonyosodott, hogy ott se voltak a korcsmában akkor. Nem egész tiszta az az ember sem, a ki igen sokat beszél saját magáról, és nagyon hangsúlyozza, hogy teljesen érdektelen, neki egyik ember olyan, mint a másik, egyszóval, a ki túlságosan bizonyítgatja azt, hogy ő igazat fog mondani, holott azt senki se vonta kétségbe. Ezért gyanusak néha azok az önként jelentkező, különösen a mentőtanuk is, a kik nagyon erőszakolják, hogy őket is kérdezzék ki. Végül magukra szorítják a gyanut azok a tanuk, a kik a dolognak valómi részleteiben túloznak: vagy túlságosan szépítenek vagy túlságosan befeketítenek valamit. A ki a tettest mindenáron ki akarja menteni, az el fog róla egy sereg rossz dolgot mesélni, de azt az egyet, a mi a lényeghez tartozik s a miben a javára bázudik *mégis* kénytelen lesz *igazán* megmondani. És fordítva, ha el akarja áztatni, nagyon sajnálja, eddig semmi baj nem volt vele, de hát *a mi igaz, az igaz, s azt el kell mondani*.

A legelső, a mit az ilyen egyének vallomásaiban tisztán kell látni, az, hogy mi oka lehet ennek az embernek hazudni? mifele érdek fűzi az ügyhöz vagy a felekhez? Az ember esetleg el fogja magát szólani, és ha ezt az *áruló szót* szerencsésen elkaptuk, úgy ezen a nyomon reájutunk a valótlanságokra. Ilyen eset a következő.

Egy J. községből való tanu azt vallotta, hogy ő aratásra menvén, véletlenül elment Cs. község utcáján a vádlott háza előtt, s ott látta, a mint vádlott s a sértett, a kiket addig nem ismert, verekedtek, de a sértett ütötte meg a vádlottat. Ő bele nem avatkozott a dologba s tovább ment. Arra a kérdésre, hogy ki jelentette be őt tanunak, előadta, hogy *a vádlott kérte őt fel* a tanuskodásra. A továbbiak során kiderült, hogy ez a *felkérés* valóban megtörtént, de miután ők sem azelőtt, sem azóta nem találkoztak, egymást nem ismerték, a tanut a vádlott mint ismeretes hamis tanut a bíróság épülete előtt fogadta meg az utczán.

Ha már most a gyanu meg van, hogy az ember barmisan akar vallani, a pontos és beható kikérdezés után arra kell törekedni, hogy a tanu vallomásában megtaláljuk az ellenmondást. A tanu mindjárt bizonytalanak fogja érezni a helyzetet, ha részletekbe megyünk vele, mert mindenre el nem készülhetett. Különösen eredményesen fogunk azonban vele szemben eljárni, ha olyan dolgokat kérdezzük, a mit mi magunk már biztosan tudunk, vagy a mit megbízható tanuktól már hallottunk. Képzeljük el, hogy a mit a tanu mond, beleillik-e a tényállásba és hogy megtörténhetett-e úgy a mint ő mondja; ha itt fennakadnak, nem lesz nehéz rábizonyítani a valótlanságot.

A hamis tanuk legnehezebb faja az *alibi-tanu*. Ezekkel szemben különösen nehéz a helyzetünk akkor, ha a tettes még mielőtt a tettet elkövette, gondoskodott az alibi-tanukról, és előre összebeszél velök. Így tesznek a szokásszerű büntetettek és a cigányok, de rendszeren az orrvadászok is. Bajos a dolog azután akkor, ha a tettes a családtagjaival hozakodik elő és az eset olyan, hogy tényleg nem is bizonyíthat másokkal pl. éjjeli gyujtogatás esetén azt akarja igazolni, hogy ott-bon aludt a családtagok körében.

Itt az a bökkenő, hogy az ember az éjet otthon csakis a családja körében töltheti!

Az alibi bizonyítás mindig gyanus, ha a gyanusított

A magyar királyi csendőrség aktív eg. ölnébe!
 Minden csendőr, ki órát, éhszeri, gramofont vagy bármily más zibbkeszt alá: vásárolni, palam követ-
 keszékép készre hozni: 40 kor.-ig havi 4—5 kor., 100 kor.-ig havi 5—6 kor., 200 kor.-ig havi 7—8 kor.,
 400 kor.-ig havi 9—10 kor., 600 kor.-ig havi 12 kor., 800 kor.-ig havi 18 kor. Ezen felül egyesesteg
 szor. Az óráknál 11 évi jótállás, feltétlen üzemi-és kizolgálla. — 1 gramofon kitűnő kitűllé,
 2) darabbal (10 nagy dupla lemezzel, 100 ltrrel), portómentesen 100 kor., havi 8 kor., részletekben.

Brucker Győző Nándor és Tsa
 magyar műórák és műótvös

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN ÉS NEJE, GRÓF SEILERN CRESCENTIA. — Dalfager Gertmányi után.

nem rögtön lép fel vele, hanem előbb más védekezés-
seel áll elő és csak a mikor látja, hogy ez a védekezés
nem használ: bivatkozni az alibire. Az annak a jele,
hogy időközben megagyezett, összebeszél a tanukkal.
Ugyancsak hamis az alibibizonnyítás, ha a gyanúsított
minden legkisebb mozzanatra nézve alibivel lép fel,
pedig, ha ártatlan, nem volt oka minden egyes percze
nézve bizonyítékot szerezni. Az alibi-tanukra körülbelül
ugyanaz áll, a mi a hamis tanukra; ezek rendszeren
azzal jönnek a csendőr elé, hogy egy bizonyos ténny
igazoljanak, de egyéb tényekre nem gondolnak. Rész-
letes kikérdezés után, ha apróságokról is kérdezőskö-
dünk, pl. hogy a terhelten a kérdéses alkalommal mi-
lyen ruha volt, ellenmondásba keveredhetnek, s így
rájutunk a hamisságra. Legveszedelmesebb az az eset, a
mikor az alibitanuk egy valóban megtörtént esetet ta-
nusítanak, de a mely más napon történt meg, mint a
kérdéztet eset, ők azonban átteszik erre a napra. Ezt
csak úgy lehet leleplezni, ha a kérdéses nap előtti a
utáni időre is kitérünk s itt keressük az ellenmondást.

Sokkal gyakrabban, mint hinnők, történik meg az
az eset, hogy a megidézett tanu helyett egy mást állít-
tanak oda a kiballgatásra. Ilyen eset pl. ha a sértett
már meggyógyult és egy súlyosan sérült áll oda be-
lyette, hogy a büncselekmény súlyosabb legyen; vagy
ha a tanutól a gyanúsított fél, mert az tisztességes
ember és meg fogja az igazat mondani, ezért helyette
egy felfogadott rovott életű egyént küld oda. A csend-
őrségnél ez ritkább eset lesz, mert ismerik az ombe-
reket, de a csendőrök is nagyon vigyáznak a személy-
azonosság igazolására.

Végül jegyezzük meg, hogy a mi mai letartóztatási
rendszerünk mellett midőn a terhelteket nem tudjuk
külön őriztetni, nagyon könnyen megeshetik, hogy a
letartóztatott a külvilággal érintkezik és így szerez ha-
mis tanukat. A csendőri őrizet alatt lévő egyéneket
ezért állandóan egy csendőrnek őrizni kell, de különö-
sen elővigyázatosnak kell lenni nálunk rendszerint
gyarló rendőrségi és községi fogházakban. Nagy gond-
dal kell átvizsgálni a gyanúsítottnak hazulról küldött
élelmet s ruhát e nébány nap alatt is, a mig őrizet
alatt van, mert volt e et, hogy a községházán csendőri
őrizet alatt lévő egyéneknek a reggeli kávész és
csészealj közé téve küldték az összebajtott levelet.

Gyakran tapasztalhatjuk ugyan, hogy a gyilkosra
semmiféle különös batáással nincs áldozata hullájának
látása. Sőt, mint az egyik, máramarosi szárnybeli néhai
bajtársunk gyilkosával megtörtént, még az áldozata hul-
lájá boncsolásánál is résztvett s oly cinikus lelkinyuga-
lommal végezte ottani teendőit, hogy legalább még ak-
kor senki se tételezte fel róla, hogy éppen ő a tettes.
S mint kiderült, azt a gyilkoságot illetve rablógyilkos-
ágot, mint felbéralt gyilkos követte el. Tehát bizonyos,
hogy első ilyen tette volt ez, mégis minden lelkifurda-
lás nélkül állott orozva meggyilkolt áldozatának holtteste
mellett.

Voltak és vannak azonban a megrögzött bűnösök közt
olyanok is, akikre áldozatuk hullájának látása borzal-
masan hat s amely hidegyérrel tudták végrobaítani akár
boszúból, akár más tervük elérése czéljából a gyilkos-
ágot, kevéssel később már bizonytalan borzalommal ve-
gyes félelemmel tekintenek áldozatuk hullájára.

Még többen találhatók ilyenek az ugynevezett alkalmi
tettesek között, akik t. i. pillanatnyi felhevülésükben
vették el embertársuk életét, de arra nincs elég hűtor-
ságuk, hogy ezt önként beismerve magukat feljелеtsék.

Ez utóbbiak közé tartozott jelen közleményom hőse is.

Az apatini ugynevezett Hudri halásztársaság 1908.
év telén Schuller István 17 éves és Sieber István 13
éves halászaikat a dunaparti balászkunyhóban tar-
totta, hogy a kifogott balkészletet és a halászati eszkö-
zöket őrizték. A két inas, hogy jobban teljék az idő,
hálókötéssel is foglalkozott. Időközönként rendszer látó-
gatójuk volt Gyurin István, a közeli erdőben lakó or-
dőőr szolgálja, akit egyszer-mászor halpaprikásra is
meghívtak.

Igy került oda 1908. évi január 9-én is, amikor a
két inas veszekedve talált. Mint idősebb, lecsillapította
őket, majd egy darabig elbeszélgetvén velők, s miután
látta, hogy az egymásra még mindig duzzogó két inas
egyike sem hajlandó a szokásos halpaprikás főzéséhez
fogni, kijelentette, hogy a következő napon újból meg-
látogatja őket, addig béküljenek ki s aztán hazament.

Másnap, január 10-én csakugyan el is jött, de leg-
nagyobb bámulatára a kunyhót nyitva és üresen talált.
A kunyhó földje fel volt seperve szépen s hogy a láb-
holin behordott bótól sár ne képződjék, szokás szerint
be volt hintve finom fahamuval.

Már azt hitte, hogy megszökött a két inas, mert a
szokásos tűznek semmiféle előkészületeit nem látta, pe-
dig máskor már ilyenkor lobogott a jó fatűz, különö-
sen, ha — mint ezúttal is gondolta — halpaprikásra
van kilátás.

Kevés idő múlva megérkezett Sieber István, a kisebb
inás, baltával kezében az erdőből s kérdésre, hogy
hol járt, egész közönyösen azt felelte, hogy fát akart
szedni az erdőben, de az előző este óta folytonosan es-
degél és még akkor is folyton hulló hó által belepelt
galyakon fázott a keze s így elhagyta a munkát.

Majd társa holléte iránt érdeklődött a vendég, mire
szintén közönyösen azt felelte, hogy aznap korán reg-
gel elindult Slavóniába, azzal az eltökélt szándékkal,
hogy miután senkije sincs Apatinban, nem is jön többé
vissza.

A további beszélgetés közben aztán kijelentette
a gyerek, hogy legjobbnak találja ő is hazamenni Apa-
tinba a szüleihez, mert egyedül fél ott künn maradni
s egyuttal társa elszökését is bejelenti gazdájának. Össze
is szedte a bolmiját s Gyurint megkérve, hogy addig
is míg a gazda mást küldene ki a kunyhóhoz, nézzen

Tetemrehívás.

Írta: Máthó Miklós törzserőrnagy.

Ez az eljárás a régikorban, tagadásban levő gyilkos-
okkal szemben, mint vallomásra kényszerítő eszköz
volt alkalmazásban. S legtöbb esetben foganatja is volt.

Kérjen egy
példányt ::

ezt a könyvet ingyen

«MŰPARI CZIKKEK ELLENŐRE»

Lőrincz M. és Társa cégtől, Kecskemét. Sok pénzt takarít meg vele!!

Gróf Széchenyi Ferenc és neje gyermekükkel (Széchenyi István négy éves korában.) — Vázfestmény 1755-ből.

át oda néha-néha, hogy baj ne történjék s aztán lezárta a konyhó ajtaját és hazaindult.

Gyurin István előtt nem volt gyanus a Schuller távozása, mert másszor is megtörtént már, hogy egyik-másik halásznas, ha a gazdájával nem volt megelégedve vagy a munkát megunta, bucsú nélkül távozott el a konyhótól. Ennélfogva minden utógondolat nélkül elhítte a fiu által előadottakat és nem is firtatta tovább a dolgot, hanem megigörve Siebernek a konyhó időközönkénti megtekintését, ő is hazament gazdájához.

A halásznas szülőihez hazatérkezvén, szintén úgy adta elő társai eltávozását, mint az erdőőr szolgálójának. Az apa azonnal értesítette a halászgazdát a történetekről, aki egyszerűen tudomásul vette a dolgot, de inasa eltávozását nem jelentette be sehoval. Miután pedig belátták, hogy a 13 éves gyerek csakugyan nem maradt egyedül a konyhóban, távol a községtől, belenyugodott a gazda is, hogy a fiu tavaszig maradjon otthon szülei házában, ő pedig a halkészlet és halászati eszközök őrzésére más embert fog fogadni és kiküldeni.

A gazda és a társaság már egészen napirendre tért a halásznas váratlan eltűnése felett, meg is feledkeztek róla egészen, mikor február 15-én az erdőben legeltető apatini kamászsok azzal a hírrel jöttek a községbe, hogy az erdőben egy ismeretlen férli hullát találtak, a melyet, mire rákadtak, a sertések szétlőttek és nagyobb részét meg is ették.

Erről a községi előjáróság az apatini őrsöt is értesítette, honnan Szigeti János őrvezető egy csendőrral azonnal a helyszínére indult.

A hullát, jobban mondva már csak hullarészeket az említett halászkonyhótól mintegy 300–400 lépésnyire az erdőben, egy kis mélyedésben találták meg. A feje teljesen le volt szakítva a törzestől, ruházata össze volt tépve, a két első lábcsár a térdtől elszakítva, de még

a csizmában benne volt és a két lábcsár a bokáknál egy vastag kötéllel volt összekötve. A fej hajzatlan koponya része megtépve, az aroz a sertések rágásától a felismerhetlenségig eléktelenítve a hulla közelében volt.

A vastagtalpu csizmáról és a vízmentes ruhadaruhokból úgy a járőr, mint az odagyűlt halászsok és más egyének, határozottan halász foglalkozású egyénre következtettek a hullában. Kiltétét azonban, tekintettel a fej összemarengolt állapotára és mert az összetépett ruházatban semmiféle ismertető jelet nem találtak, nem tudták megállapítani.

A lábcsárak összekötözéséből és a részben éppen maradt koponyacsonton talált és jól felismerhető vágási repedésből alaposan következtette a járőr, hogy nem véletlen halálessettel, hanem bűncselekménnyel — gyilkossággal esetleg rablógyilkossággal — áll szemben és az is bizonyosnak látszott hogy a bűncselekményt nem ott a helyszínen, hanem másutt követték el s a hullát már csak azután szállították oda. Ebben az értelemben tette meg a járőr jelentését a kir. ügyosztásnak is, ahonnan értesítést kapott, hogy a vizsgáló bizottság ki fog szállani a helyszínére.

A járőr tehát addig is, míg a vizsgáló bizottság megérkezik, a hullát a talált helyzetben hagyva, az esetleges változás ellen biztosított. Majd a környékben lakóknál kérdezősködött, hogy nem járt-e valamely ismeretlen a tél folyamán a környéken, vagy nem tűnt-e el valaki a tél folyamán ismeretlen módon a környékből.

Szigeti őrvezető ugyanis abban reménykedett, hogy a bűncselekmény ott valahol a közelben volt elkövetve s vagy a halászsoknak — miután az áldozat közülök valószínűleg hittott — vagy az erdőőrnek és hozzátartozóinak bizonyára tudni kell a esetről valamit. De biz azok nem tudtak semmit.

A kérdezősködés során azonban mégis kúppant a ha-

INGYEN
GRAMOFON

lemezvásárlás utáni! Mindazoknak, kik nálunk dupla vagy egyszerű gyémántos lemezeket vásárolnak s i kaross, szoktak teljesen ingyen adni gramofont 5 től vagy többben. Ne vegyünk részletfizetésű 60-hatszoros írtan, mikor készpénzért sokkal előbbben vásárolhatunk. Mi egy állító lemezvásárló közönséget toborozunk össze, így a szép árú idővel a lemez utárendeléseket hozzuk be. Ez irányzata meg az okát fonta ama rend szernek. **Ingyen küldünk azonnal 10 drb lemeztől kezdve 4 K egy 200 k-ös gépet, 15 drb lemez vételről s 4 K egy 150 k-ös gépet, 20 drb lemeztől kezdve 4 K egy 100 k-ös gépet. A lemezek csoportosítása a legn. gondjával történik. Szóval küldés után. Szóval Küldés után Budapest, 38. Vercs Pál utca, 10.**

lászfiu addig elhallgatott szokési esete. Szigeti őrsvezető érdeklődni kezdett az ügy iránt, mert az addig megállapítottak alapján összefüggést vélt felfedezni a halászinás eltűnése és a talált hulla között.

A balászinás gazdája és Sieber István halászinás éppen ott tartózkodtak ekkor az említett halász-kunyhónál. Szigeti őrsvezető tehát felkereste őket és kérdést intézett hozzájuk Schuller eltűnésére nézve. A gazda csak annyit tudott mondani, amit Sieber halászinástól hallott és ez utóbbi megerősítette gazdája előadását. Mikor azonban tovább is kérdezte a fiut, hogy mégis miféle ok készíthette társát az oly hirtelen távozásra. A fiu zavarba jött és semmiféle okot nem tudott felhozni, ami azt indokoltá tette volna és pedig annálkevésbé, mert a gazda is úgy nyilatkozott, hogy az eltűnttel sohasem volt semmi baj, tőle nem vágyódott el és ennélfogva értelmetlennek találta hirtelen eltávozását, de mert család-könyve nem volt és eltávozási helyéről sem tudott semmit, nem kerestette.

Mint hogy pedig a fiu, zavart magaviselete és a pühatolás közben kiderült ama körülmény miatt, hogy az állítólagos eltávozás előtti napon veszekedtek, gyanussá vált az őrsvezető előtt, bár nem látszott feltehetőnek, hogy a fenforogni vélt bűncselekményt a 13 éves fiu követte volna el a nálánál jóval idősebb és erősebb Schullerrel szemben, mégis tovább kérdezgette a fiut. Így derült ki, hogy az említett napon a miatt veszték össze, hogy Sieber a gazdájok új baltájával fát vágott és e közben annak élet kiesorbította. S ez igaz is volt, mert a felmutatott balta éle csakugyan ki volt csorbulva. A fiu állítása szerint azonban még aznap este ki is békültek, ennek következménye nem lehetett a bűncselekmény.

Mig azonban ez a kikérdezés tartott, Szigeti őrsvezető meglátott a kunyhóban egy összehajtogatott hosszú kötelet felakasztva, amelynek egyik, az összehajtogatás közül kilátszó vége el volt vágva. Mint hogy a kötélt vastagsága hasonlított a hulla lábain talált kötélt, kérdést intézett a fiuhoz és gazdájához, hogy ki, mikor és mi okból vághatta el azt az egyébként jó kötelet.

A gazda nem tudott mondani semmit, mert — mint mondá — éppen az őrsvezető figyelmeztetésére vette észre, hogy a kötélt el van vágva. Állította azonban, hogy semmi ok sem volt annak elvágására, mert a 60 méternyi hosszú kötelet háló húzásához használták és tudtával nem is engedte volna azt elválni. És határozottan állította, hogy a tél elején még egészen akasztotta azt be a kunyhóba.

Mint hogy pedig a fiu se vállalta, hogy a kötelet ő vágta volna el, az pedig nem látszott valószínűnek, a mit állított, hogy eltávozása után más valaki vághatta el, mert az inkább az egészet elvitte volna és a kunyhó ajtaját is abban az állapotban zárva találta a gazda, a mint a fiu hazatért után maradt, még gyanusabbá lett a fiu az őrsvezető előtt, minélfogva elhatározta, hogy a kötelet a hulla talált kötéltől összehasonlítja és egyidejűleg a fiut is a hullához vezeti, hátha ez az eltépett rubázat egyes részéről felismeri eltávozott társát a hullában.

Felszólította tehát a fiut, hogy menjen előtte a hullához és vigye a kötelet is. Ez szabadkozott, hogy ő fél, hogy ő még nem látott olyat, de végre mégis csak elindult. Velök ment a gazda és a többiek is, a kik ott voltak.

Már az is feltűnő volt, hogy a fiu, bár a járőr és a többiek tudtával még nem járt a hullánál, egyenesen, minden utbaigazítás nélkül odament a helyszínére a bokros erdőben. Ott pedig, a mint a kötelet összehasonlítva megállapították, hogy csakugyan a kunyhóban talált kötéltől való a hulla lábain talált darab és egyes ruhadarabokat felmutatott az őrsvezető a fiunak, hogy nem ismeri-e fel abban eltávozott társának rubáját és csizmáját és megkérdezte, hogy nem tud-e valamit arról, hogy miként került a hulla oda, a fiu sirva fakadt és kijelentette, hogy a hulla a Schuller holtteste és heismerte, hogy veszekedésükből kifolyólag az erdő őrszolgájának eltávozása után újból összeszólkóztak, miközben őt Schuller bottal megütötte, ő pedig hirtelen felindulásában a baltát kapta fel vélelmére és Schullert, a ki még tovább is ütlegetni akarta, azzal úgy fejbevágta, hogy azonnal összeesett, hogy pár percnyi kínlás után megbalt. Ő erre megijedve, elhatározta, hogy az esetről, senkinek se szól semmit, hanem kiszállítja a hullát az erdőbe és elrejtí. Mint hogy pedig másként nem bírta, a levágott kötéltel összekötötte annak lábait és úgy húzta ki még aznap este az erdőbeli mélyedésbe, hol hóval betakarta. Mikor pedig másnap reggel meggyőződött róla, hogy az egész éjjel esett hó vastagon befedte a hullát, azon bitben, hogy tette ki nem derül, mondta onnan való visszatértekor az erdő őrszolgájának, hogy társa Slavoniába ment. S miután sem ez, sem az otthon valók nem kételkedtek állításának igaz voltában, továbbra is megmaradt a kieselt valótlán állítás mellett.

Igy derült ki, mire a vizsgáló bizottság kiérkezett, egy önkéntelen tetemre hívás folytán az ismeretlen hulla kiléte és meglelt a tettes is.

A fiu nem is vonta vissza beismerését, de a bíróság kiskorúságára való tekintettel és mert az előzményekből következtetve, a fiu meg nem czáfolt eljárásában jogos önvédelmet látott fenforogni, nevezettet az emberölés vádjá alól felmentette.

Az apacheok.

Mai nap, a mikor Páris veszedelmes csöcselőke révén az «apache» név ismét szomorú hírességre vergődött, úgy, hogy nap-nap után olvashatni róla, olvasóinknak bizonyára nem lesz érdektelen, ha az alábbiakat mi is átverszük az igazi apacheokról Antal Ervinnek az «Urania» folyóiratban megjelent közleményéből.

Azt ugyan minden művelt ember tudja, hogy a nevel eredetileg a rezbőrű törzsek egy csoportját jelölték, mely különösen kitűnt véréngző kegyetlenségével

Merkur kerékpárok

Csendőrségi alkalmazottak kerékpárból 20 kor, alkatrészekből 10% arányban, a bérmentre küld

DÉRY EDE

legismertebb gyártmány, gyönyörű kiállítás, rendkívül olcsó árák teljes jótállás mellett. Csakély havi részletfizetésre.

Gummit, alkatrészek rendkívül olcsó áron.

kerékpár és varrógép nagyraktár

SZEGED.

és szüntelen rabló életet folytatott az Egyesült-Államok és Mexico határvidékén. De ez azután már körülbelül minden, a mit általában tudni szokás róluk. Mi a multjuk, hogy élnek jelenleg és miféle jövő vár rájuk, az a szakörökön kívül kevésbé ismeretes. Mind ennek pedig most általános érdekességet kölcsönöz, hogy a nevük oly sűrűn szerepel ismét a közbeszédben.

Az apacheok eredete fenn Északamerika legbarátságatlanabb tájain keresendő. Édes testvéreik ők a Dené-Dindzsié-knek, a kik az Inkon és Mackenzie partjain, a Nagy-Medve-tó és a Rabszolga-tó környékén bolyonganak s a kiket főleg a híres Petittó missionarius ismertetett meg a művelt világgal. Csakhogy a míg ezek ott maradtak a zord őshazában, a hol a kultura legalacsonyabb fokán nyomorúságosan tengetik életüket, az apacheok oly korszakban, a mely alig lehet régebb a keresztény időszámítás kezdeténél, elszakadtak az ősi törzstől és dél felé rajzottak, ugyanazon az úton, mint a Toltékek és Aztékek. Végül a sivatag határán állapodtak meg, a hol nemcsak az éghajlat volt kedvezőbb, hanem a műveltebb nemzetek szomszédsága is kedvezett rabló életmódjuknak.

A spanyol uralom korszakában az apacheok aránylag nagy számban voltak elterjedve a mexicói területen a San Luis de Pontosi helytartóságtól egészen a Californiai-öböl északi végéig. Innen kalandozták be kitünően idomított lovaikon rabolva, zsákmányolva, pusztítva az egész vidéket, a melyen később Arizona, Új-Mexico, Sonora és Chibubua kialakult. A következő hatalmasabb törzsekből álltak: Paraone-k és Mescalero-k a Puerco és Rio del Norte folyók között; Gelino-k a Gila-forrás vidékén; Mimbreno-k az Acha és los Mimbros begységek vad szakadécai között. Kevésbé népes törzsek voltak még: a Chiricagui-k a Mimbreno-któl délnyugatra; a Tonto-k a Gilától délre; a Llanero-k, a begységek keleti oldalán Lipane-k ettől nyugatra; a Nanaha-k, Santa-Fé-től északnyugatra és a Nabajoa-k a Jaquesila folyó mentén. Az utóbbiak, valamint a többi törzsek egyes töredékei is állandóan letelepedtek és valami félcivilizációra tettek szert, mint a Pueblo-k és egyéb „békés indiánok” (Indios de Paz). A Pawnee-kkel és Arapahoe-kkel való szomszédság révén e törzsekkel némi hasonlóságot vettek fel.

Az apacheok testi típusa egészben véve elég durva, ép úgy, mint testvéreiké a szélső északon. Szegletes arc, kiugró pofacsontok, durva, fekete haj mind oly jellegei a valódi rézbőrűnek, a melyek nem valami teteszetősek. A koponya erősen nagy.

Bancroft szerint a törzsebeosztás a következő volna: 1. Apache, 2. Tonto, 3. Chiricagui, 4. Gileño, 5. Mimbreno, 6. Faranone, 7. Mescalero, 8. Llanero, 9. Lipane, 10. Vagnero, 11. Xicarilla, 12. Nataje és Pelone, 13. Pinaleno, 14. Coyotero, 15. Tejua, 16. Commermine, 17. Navajo. Másrésztől Orozco y Berra a következő neveket adja, a melyek annál figyelemreméltóbbak, mert nem a spanyoloktól, hanem maguktól a benszülöttektől erednek: Vinni ettinen-ne, Segata jen-ne, Tjuicujen-ne, Icbujen-ne, Sejen-ne, Cnelcájen-ne, Lipajen-ne. Különbön ha összehasonlítjuk egymással e különböző névsorokat, könnyen felismerhetjük az etymologiai hasonlóságokat és elváltságokat.

A mi az apacheok számát illeti, az rohamosan fogyott az idők folyamán. Az 1855-iki népszámlálás becslése szerint az Új-Mexikó és Utah államokban a szó szoro-

sabb értelmében vett apacheok száma 7000 volt, míg a Navajoké 7500. Az utóbbiakhoz hozzá veendőek még azok, a kik már Mexikó területén élnek, úgy hogy összes számuk 20,000 lehetett, vagyis körülbelül annyi, mint a múlt század elején volt (20—25,000). A következő években azonban mind gyakoribbak és vérengzőbbek lesznek a harcok e veszedelmes banditák ellen, úgy hogy számuk szinte évről-évre apad. 1870-ben már csak 15,000-et számítanak össze. 1875-ben pedig csak 7000-et, míg a következő években az Annal Report egyes államoként a rézbőrű lakosságnak csupán az összes számát adja meg, úgy hogy nem igen lehet az egyes törzscsoportokat a közvetlenül szomszédosaktól különválasztva értékelni. Ellenben az 1890-iki évfolyam ismét külön megemlékszik 383 apacheról, a kiket badifoglyok gyánát tartanak a Mount-Vernon erődben és más 273-ról, a kik az Indian Territory czivilizált rézbőrűi között élnek.

Hiába áltatnók magunkat, meg kell vallani, hogy ez az óriási megfogyatkozás első sorban a véres mészárszéknek tulajdonítandó, a mit sokszor a legegyszerűbb emberi jogok lábball tiprásával is folytattak ellenük. Valósággal az övékhez hasonló volt a kegyetlenség, a melylyel Carleton és Ord amerikai tábornokok 1862, 1869 és 1871-ben megtizedelték őket, ép úgy mint a mexikói Tarassas, a ki 1880-ban a híres Victorio törzsfőnök ellen harcolt. A szerencsétlen indiánusok valóban azt hitték, hogy a katonák a Rosz Szellem küldöttei, a mikor az olyan véres napokon, mint pl. 1871 április 29-ike, a körülfogott táborból irtagnak sem hagyott meg senkit a kegyetlen ellenfél, a melyet a szó szoros értelmében banditákból toboroztak össze. E napon 117 asszonyt is megöltek, botokkal, követ hasítva szét koponyájukat.

Így aztán nem lehet esodálni, ha a legújabb népszámlálás adatai szerint 4550 lélek él belőlük Arizoniában, 1600 Új-Mexikóban és 387 az Indian-Territoryn. Megjegyzendő azonban még, hogy a legutóbbi években, a mióta sikerült őket erőszakkal czivilizálni, végre partifogókra is akadtak. Az állandóan letelepedettek ma már háborítatlanul termelik nagy mennyiségben a búzát, árpát, kölest, burgonyát, vagy nevelik hatalmas marhacsordáikat és juhnyájukat. (Az előbbiből több mint 30,000, az utóbbiból 500,000 darab van birtokukban.) De térjünk vissza eredeti tárgyunkhoz.

Azt mondtuk, hogy az apacheok a legvadabbak az összes benszülöttek között az Egyesült-Államok és Mexikó határvidékén. Sehol sem találni vakmerőbb rablókat és kegyetlenebb gyilkosokat, mint ők. Ép oly merész lovasok lévén, mint szomszédaik, a Comanche-ok, gyakran több száz mérföldnyi úttól sem riadtak vissza, hogy valami rettenetes vérontás árán egy kis sovány zsákmányra tegyenek szert. Még azt is megmerik kockáztatni, hogy kisebb nyílt városokon is rajt ütnek a erőszakkal elfoglalják őket, a lakosságot terrorizálva vagy menekülésre késztetve. Gyalázatosan lemészárolnak és megcsontítanak mindenkit, a ki ilyenkor útjukba akad, férfiakat, nőket és gyermekeket egyaránt. És többnyire, mielőtt még a szétriasztott lakosság összeszedelőzne és üldözéseiükre gondolhatna, hirtelen visszafordulnak és nyomtalanul eltűnnek sivatagjaikban, hogy büntetlenül élvezhessék zsákmányukat s zajosan megünnepeljék hőstetteiket, vad tánczot lejtve és diadalordításokat hallatva a skalpok és egyéb nemtelen győzelmi jelvények körül, a melyeket a rablóhadjárataikban szereztek.

BUTOR

kétségkívül v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

Később persze az üldözők sem maradtak adósok a vérengzéssel. Egy napon, 1882 nyarán, például sikerült körülfogni bandájával Victoriot, a ki a leghíresebb törzsfők egyike volt és a kit már régóta hajszoltak. E vadak, a kik egyformán edzve voltak a hideg és a meleg ellen, a az éhséget és szomjúságot ép oly jól tűrték, mint a legnagyobb furadalmakat, már két év óta tartották rémületben a Rio-Grande környékét és orvul leve vagy erőszakkal rabolva. Az idő alatt több mint 400 gyilkosnőzt követtek el, de mindig sikerült megmenekülniök. Ezúttal azonban El Paso-nál kénytelenek voltak üldözőikket szembeszállni.

A fortélyos Victorio most is mintegy varázsütésre eltűnt a cactus-rengetegben, de mivel mindjárt a harez elején súlyos löselet kapott, nem tehetett egyebet, mint hogy visszafordulva csapatjának egy töredékével egy nehezen megközelíthető sziklabasadékba vonult és ott elkeseredetten küzdött, míg egy csomó golyótól találva el nem esett. Körülötte még a nők és gyermekek is elkeseredett dühbel harezoltak, s nem adták meg magukat, bár teljesen körül voltak zárva. Csak teljesen tehetetlenül súlyosan sebesülve esett foglyul közülök mintegy nyolczvan, a mikor már 50 férfi és 18 nő és gyermek holtteste borította a csatateret.

Az Egyesült-Államokban is nagyjában úgy folytak a dolgok, mint Mexicóban, de még a rettenetes Humboldt-City-i eset, 1871 április 29-án, a hol patakokban folyt a vér, sem volt elég súlyos leezke a kegyetlen rablók számára. Még vagy 20 év kellett ahhoz, míg sikerült véget vetni helőreseiknek. Geronimó törzsfőt, a ki kegyetlenségben méltó vetélytársa volt Victorionak, 1890-ben fogták el számos harezosával és Sill örödbe (Arizona) internálták. Itt jó hosszú, 12 évi megmondolási idő után 1902 nyarán elhatározta, hogy elfogadja Roosevelt elnök kegyelmét az ezzel együtt felajánlott tekintélyes terület-használati jogokkal együtt. De alig hogy ő és vele együtt összes életbenmaradt fegyvertársa, számszerint 289-en visszanyerték szabadságukat, kijelentve, hogy aszékában nincs lorakni a fegyvert és egy amerikai riporternak, a ki ügyelmezte őt, hogy az amerikai igazságszolgáltatás őt máris 213 személy meggyilkolásában találta bűnösnek — nem számítva a pusztán gyanus, vagy épen kétséges eseteket, valamint a harezosai által eljettit skalpokot — a következő felettébb jellemző kijelentést tette:

„Én nem tudom, hány fehérét öltem meg. Mindencetre százával kell őket számítani. Sok aszonyt is öltem, de gyerekeket soha. Egy nap majd megint fogok harezolni. Még van több személy, a kiket meg akarok ölni . . .”

Ez egyszerű, „keresetlen” szavak mindennél jobban elárulják e vadak jellemét. És e vad erkölcsök kevés hajlandóságot mutatnak a szelídülésre. Ha akadnak is fiatal apacheok, a kik az urizonai kormány által létesített iskolákat látogatják, azok többnyire a navajok közül valók vagyis abból a törzsből, a mely a legjobb és legértelmesebb az egész fajban. A navajok vagy eredeti nevükön nabajoak, úgy látszik jól bele tudják magukat élni a megváltozott viszonyokba is és fogékony talajú képezik a civilizációnak. Letelepedett életmódjukkal, földművelő és iparűző hajlamaikkal összes fajtársaik közül kiválnak. Birtokukba véve a Rio Grande és a Colorado közötti termékeny fennsíkokat, ezüstöt bányásznak, juho-

kat tenyésztenek, gyapjút szőnek és oly takarókat készítenek, a melyek egyaránt híresek a szövet elpusztíthatatlan erősségéről és az ólónk színek soso fakuló tartósságáról. A nomád törzsek ellenben, a melyek hajdan oly vidékeken tanyáztak, mint a Sierra Melzatzul (Arizona) vagy a Rio Tinto felső völgye s a lók a meredek szakadékokon át zergügyenséggel küszködtek a sziklikon egyik barlangtól a másikig, úgy hogy sohaem lehetett őket elfogni, még mindig jártasak az íjj, a lándzsa és a paizs kezelésében, valamint az esetleges foglyaik ellen alkalmazott kínzások különféle változataiban. A legkülönb lovasok közé tartoznak az egész világon, de érdekes, hogy nincsenek esónakjaik.

Hátra van még, hogy néhány szót szóljunk az apacheok nyelvről és hitéletéről is. Az első illetőleg elég megjegyezni, hogy beszédjük a sok torokhang miatt sajátságosan rekedtnek tünik fel és szerkezetében hasonlít a többi amerikai benszülöttek nyelvéhez, az othomi kivételével, azaz polyszintetikus és agglutináló (összetételbuzó és ragozó), telve olyan alakokkal és szerkezetekkel, a melyeknél csöndöt mondanak az ó-világ embereinek grammatikai fogalmai.

Hítviláguk is körülbelül megegyezik az összes prairie-beli indiánokéval. Természetimádás, gyermekes hitregék, a lélek halhatatlansága realiztikus paradicsommal, sok a féltisimus és varázslat, meg egy Nagy Szellem. A navajoknál évenként egy nagy szertartást ünnepelnek, a melynek neve Hasjelditailjis, s a mely 9 napig tart egymásután és húsz ülésben az összes nemzeti mythosokat egybefűzi. Az utóbbiak főleg a Nap teremtésére, az első emberpárra és a különféle istenekre vonatkoznak, a kiket tánczokban és énekekben megszemélyesítenek. A szertartási tárgyak elhez elég számosak és különösek: szent szivarok, imabotok, farka tukarók, egy yuccával beültetett edény stb. Nyolcz külön átarez, a melyeknek a neve Nuiyenesyong, Tobaidischinne, Hasjelti, Hostjogbon, Hostjobokon, Hosthojard stb. és négy óriási rajzolat a homokban, a melynél a személyeket geometriai körvonalakban, sűrűn, túlzottan hosszú, törzsszel ábrázolják szintén igen fontos szerepet játszanak ez ünnepek alkalmával, a melyekhez előzetesen egy „orvosi páholyt” is építenek.

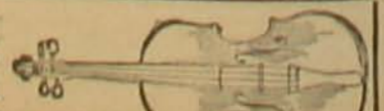
KÉPEINKHEZ.

Gróf Széchenyi István és műzsája.

A napokban volt 50 dik évfordulója, hogy Széchenyi Istvángróf, a legnagyobb magyar elhalálozott. A döblingi tébolydában, a hol pihenést és gyógyulást remélt találni, e reményében csalódva, elméje elborult s ez állapotban önközevel oltotta ki a hazaszeretetben, a nemzetéért való rajongásban és fáradhatatlan tevékenységben oly gazdag életét. A nemzetéért való lelkesedésben példátlanul áll a dús gazdag főur, mert egész élete, a mellett, hogy kiváló irodalmi tevékenységet is fejtett ki, a magyar ipar és kereskedelem fejlesztésére irányult. Neki köszönheti létesülését a Magyar Tudományos Akadémia, a löversenyvel kapcsolatos telivér lötenyészítés meg-honosítása; a Vaskapu szabályozásának, a Lánchíd építésének, a dunai és baltoni gőzhajózás terjesztésének, a Tisza szabályozásának és még sok más országos

Villamos és gőz-órá berendezést gyár tárolói, nem képes olcsón fűtési és jó hang-
szert állítani, mint ROMÉNYI BÉNYI. A Ludovika Akadémia hízi hangszerek-
szere. Azaz az vásároljon semmitéle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, czimbalom
harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb. meg Roményi legújabb képe-
sereg zsekes át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király-u. 58.
szere. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kisnyiban. Az összes hang-
szerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön külön képek és leírás.

erdekü alkotásoknak is mind ő vetette meg az alapját. Nem kímélt se pénzt, se fáradságot, csakhogy nemzetét nagygyá, műveltű és erőssé tegye. E téren többet tett nemzetéért, mint korának bármely más kimagasló alakja. S eme tevékenységében bizdítója, segítője, támogatója volt fehérlő lelkű neje: gróf Seilern Crescentia, a kit iránta való határtalan szeretetében muzsájának nevezett el. Olvsn éve volt április 8-ikán, hogy életétől és hön szeretett hazájától megválva, egy szebb a boldogabb hazába költözött át, de emléke élni fog, míg a magyar hazra és a magyar nemzet él!

HIREK.

Személyi hir. Szolostey Károly nyugdíjalományú csendőrezredesnek (1) eszézsári és apostoli királyi Felsége a folyó évi márczius hó 24-én Wallseeben kelt legfelsőbb elhatározásával a vezérőrnagyi ezimot és jellegűt legkegyelmesebben díjmuatösen adományozni méltóztalt. Szolostey ezredes ezen kitüntetés jutalmazásán volt a felügyelő helyettesi minőségben szerzett érdemeinek, mely állásából súlyos és a közelmúltban orvosi műletet igényelt gyomorhaja következtében 1908-ban vonult nyugalomba, kinek ugy kitüntetéséhez, mint szerencsés felgyógyulásához ezuttal mi is őszintén gratulálunk.

Megdobált járőr. Laschóber Sámuel és Kurucz János olaszlisztkaei őrsbeli csendőrökből állott járőrt a zemplén-megyei Vámosújfaluban április 3-ikán este 10 óraker portyázás közben duhajkódó legények kövékkel megdobálták. A dobálás következtében Laschóber csendőr jobb karján, Kurucz csendőr pedig bal lábán könnyű sérülést szenvedett. A járőr sérülése daczára sem nyult fegyverhez, hanem a dobálók után vevő magát, azok közül három egyént elfogott.

Korcsmai verekedés. Petrovics Sándor csendőr, ez. oravszelői és Szabó Barnabás páterrévei őrsbeli csendőrökből állott vásárhelyeleti járőr április 3-ikán délután a háshodrogmágyai Obecson egy korcsmai verekedés alkalmával Gulyás Pál és Gulyás Mátyas óboceai lakosok ellen, kik a járőr fellépése alkalmával azt nyitott bicakával megtámadták és annak szuronyos fegyverét lefegyverezősi szándékkal megrugdálták, szuronyfegyvert használt a mindkettőjüket életveszélyesen megsebesítette. A járőr sértetlen maradt.

Kérelem. Futaki Gábor, a krassószörénymegyei Zlaticza községben állomásozó csendőr, kéri az 1908. év szeptember havában vele a szegedi próbaszendőri iskolában vele együtt volt Márton Károly csendőrt, hogy emét vele közölje.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség névtelen levelekre nem válaszol, köziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük önméltóval olvasóinkat, hogy leveleikkel blyeget ne küldjenek. Szolgálatnál kapcsolatos kérdésekre csak az esetben válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelőben szűvegezett kérdés előrebocsátásával, hogy az adott válasz mindenki által megérthető legyen s így a felesleges kérdésekkel.

seknek eleje vétecsék. Epp ly módon adjuk meg az általános műveltségét előmozdító válaszokat is.

Vitakozók. Ada-Kalah kis sziget a Dunában, Orsovával szemben, 1-75 km. hosszú és 4—500 méter széles, lapos, melyen kis helység és pusztuló fálben levő erdőszeg van. Lakói tisztán törökök és mohamedánok, adó- és hadmentesek, kik dohány-, szőlő-, rössamivól, szőlő, halászatból, meg kiskereskedésből élnek. A szerb-román-magyar hármashatáron, Borkulesfürdő körülműlő helye. 1716-ban az osztrákok a törököktől elvették; ez időtől származik az erdő is; 1738 augusztus 15-én nagy havi ostrom után visszafooglalták a ettől fogva birtokukban volt 1878 május 26-ig. Múltán azonban Szerbia és Románia a török birodalomtól teljesen felszabadult, a szigetet a mondott napon az osztrák-magyar hadsereg szállta meg, a kis sziget és környék török lakosságának politikai állása azonban máig nincs tisztázva. Mint-hogy Ada-Kalah a magyar helységnevtárban nem fordul elő, önméltóval az jogilag Magyarországhoz nem is tartozik. Tudunkkal még török fenntartás alatt a lakosok felett a török törvények szerint itélkeznek. 1893-ban még egy föl vartuzer- és egy gyulog század, jelenleg azonban csak egy felvezőnd gyulog-ság állomásozik benne.

Gy. B. Nem lehet behajtani, mert a zold le nem tiltható. Sz. J. H. őrv. Turdosin. Az 1885. évi XI. tcz. 24. §-a értelmében állott elhatározás (nyugdíjra) az a nő tarthat igényt, kinek férje nyugdíjra jogosító alkalmazásában legalább évtől fogva szolgált, ha az özvegy férjével a tnyelges szolgálat ideje alatt, vagy azt megelőzőleg lépett házasságra, ha férjével a nyugdíj igény beálltakor együtt él és ha örökösök életét folytat.

O. T. 1. 2. Igen. 3. Darabonként 30 fillér.

G. ez. őrv. Nagyócsa. Szolgálati ügy.

18. 1. Vétőlőgről lévén szó, a bíróság hatáskörébe tartozik a kiblt. kéredezett része érvényben van. 2. Bármely jobb könyvkereskedésben.

H. őrv. Réde. Naplúrészlet szerint a vasárnap.

P. őrmester. Egyik sem helyes, mert az említett N. N. mint teljesen felesleges, minden jelentésben elhagyható; egyszerűen csak ennyi: Jelentem, hogy stb.

Budai. 1. Attól függ, hol vizogúzik. Kérdezz meg az ottani tanítól, az részletesen megmond mindent. 1. Szolgálati ügy. 3. Igényjogosultsági igazolvány nélkül nem pályázhatik, önméltóval kérdésnek második része tárgyatlan. 4. Igen. 5. Mert a múlt évben kezelve volt. 6. Attól függ, hogy a szerződés oly fokú-e, hogy szolgálati idejéhez tíz évek hozzászámítása indokolt-e? Igenlő esetben 15 éven felül, nemleges esetben 15 éven aluli nyugdíj illoti meg. 7. Nem.

F. csendőr Somogyvár. Forduljon kérelmével közvetlenül illetékes helyre.

K. J. csendőr Visk. 1. Szó sincs róla. 2. Szolgálati ügy.

3. Ha érdemes ez, megkapja.

115. Szolgálati ügyek

Kiváncsi. 1. Nem állami alkalmazottak, 1200-1400 kor. évi illeték van. 2. Tulajdon elleni kiltárgás.

N. őrv. Gyöta. Nyilatkozat nem szükséges; hivatalból üldözendő.

T. L. III. csendőr Paján. Mindkét eset magánjogi pernter tartozik. Csendőri beavatkozást nem igényel.

M. M. őrv. Hlybo. „Égy gyilkosság kiderítése” ez. cikkében leirt eset az emberi brutalitásnak olgkő ol nem itélhető példája ugyan, de kinyomtatása sem nem érdemes, sem nem hasznos, sőt maga az orolmúny is — bármennyire akarná is ön volnik elhittetni — sem magynak, sem szépnök nem mondható. Mindozokudfogva nem is közöljük. Jövőben közleményeit husábon (fogalmazvány) huskban írja.

S. J. Réde. Szeregye voni uyort.

Csusz, köszvény, reuma, ideges fejtájas, hűlés, idegbaj, mindennemű esontbántalmak ellen kiltűnő hatásúnak bl- zonyult szer

AZ ERŐSÍTETT
CAPCINE (PAPRIKA) KENOCS

Ezrekre menő hálsiratok bizonyítják, hogy mily kiltűnő hatás van. Valódi csak állami kapható. Kis tégely 1 K., nagy tégely 2 K.

Az ár és 45 f. postaköltőség beküldése után vagy utánvétel küldve

Szenthe Lajos gyógysz. Budapest, Danjanich-utca 2.

HIVATALOS RÉSZ.

György, Buzulecin Viktor, Bedó Lajos, Szabó Lajos, Pistyák István, Kollát Illés és Medve Baza Pál csendőrök.

Szakaszátbelyezés.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület eperjesi 2. szakasza, 1910. április 5-én Bártfara helyezettett.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Athelyezettettek:

1910. évi április hó 16 ával:

Fehér Ignác, járásörmester az V. számú csendőrkerülettől, a III. számú csendőrkerülethez.

Bongár János, járásörmester a IV. számú csendőrkerülettől, az V. számú csendőrkerülethez.

Márton Antal, törzsörmester a VII. számú csendőrkerülettől, a VI. számú csendőrkerülethez.

Előléptettek:

A m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában:

1910. évi márczius hó 27-ével:

Fekete István I., Nagy Gábor, Bükfa József, Horváth Lajos II., Farkas Ferencz I., Somogyi István, Almási József, Fenyvesi Mihály, Kiss Gyula, Pintér Sándor, Budai József, Bangó Ferencz, Pap Miklós, Megyesi János, Jóna Sándor, Takács István II., Buncsi József, Reikárt István, Gelencsér Ferencz, Csáder Ferencz, Artner Sándor, Kocsis József I., Piliván Incze, Tóth József III. és Marosi Gyula őrsvezetők, *cimzeles őrmesterekké*; továbbá

1910. évi április hó 1-ével:

Mészáros Lajos, Tóth Antal, Kiss Lajos I., Vljaj Mihály, Kovács Ferencz III., Kovács Pál, Németh József V. és Konczos József cz. őrsvezetők, *orsvezetők*; végül az öt évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

Nagy János III. csendőr, *csenlőr* *cimzeles* *orsvezetővé*.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Iszlai András, Nisztor János, Bragyan György, Bercezkai András, Nagy Mihály, Török László, Szűcs Ferencz, Angyal János, Fűrész Ferencz, Illés Lajos, Löw Ferencz, Gera József, Tökes Albert, Boldáczy Pál, Végh Imre, Gombos Lajos József, Bélteki Imre, Sárvári Márkus, Papp Sándor II., Wingert Márton, Kárpáti Mihály, Szakál Mihály, Kosztin Vazul, Nyéki Ferencz, Nikics

Pénzbeli megjutalmazások.

A m. kir. belügyminiszter ur 1910. február 21-én 4816/V-b szám alatt kelt rendeletével Pártos Sándor főbírói körjegyző sérelmére elkövetett orgyilkossági kísérlet tettesének kinyomozása körül tanúsított ügybuzgalmukért, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományába tartozó Majer Pál cz. őrmesternek 100, Lévay Mihály cz. őrmesternek 50, Ozsvár Kálmán cz. őrsvezető. Hatbázi Ferencz és Magyar János csendőröknek 30—30 korona jutalmat adományozott.

A m. kir. belügyminister ur 1910. február 21-en 171928/V-b. szám a. kelt rendeletével egy kilencszeres rablógyilkos személyének kiderítése és az elrablott tárgyak előkerítése körül kifejtett ügybuzgalmukért, a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományába tartozó Kovács Buna József járásörmesternek 150 és Mészáros Sándor cz. őrmesternek 50 K jutalmat adományozott.

A m. kir. belügyminister ur 1910. február 21-én 172089/V-b. sz. a. kelt rendeletével Buday Mihály, m. kir. III. sz. csendőrkerületi törzsörmesternek 100 K jutalmat adományozott.

A m. kir. belügyminister ur 1910. február 21-én 2689/V-b. sz. a. kelt rendeletével Vekezdý Benjamin és Putz Gottfried, m. kir. III. sz. csendőrkerületbeli törzsörmestereknek 36—36 K jutalmat adományozott.

A m. kir. belügyminister ur 1910. február 21-én 8377/V-b. sz. a. kelt rendeletével a pótlóvak idomítása körül kifejtett szorgalmukért, a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományába tartozó Révész Mór cz. őrmesternek, Lázár Sándor, Bata Bálint és Oláh János cs. cz. őrsvezetőknek 10—10, Péter Albert cs. cz. őrsvezető és Teleki Lajos csendőrnek 6—6, továbbá a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományába tartozó Fodor István II., Pintér János I., Pető Elek, Horvát József és Buruczka Márton cz. őrsvezetők, Szelezcki János, Tólas Péter, Komsa János cs. cz. őrsvezetők és Konyári Márton csendőrnek 10—10, végül Csate Lajos cs. cz. őrmesternek és Erdélyi László cs. cz. őrsvezetőnek 6—6 darab 10 koronás aranyból álló jutalomdíjat adományozott.

Házasságra léptek:

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában: Iszlai Lajos őrsvezető, Kakasi Klárával, 1910. február 14-én, Marosvásárhelyen.

Bartók Lajos őrsvezető, Fülöp Máriával, 1910. február 8-án, Szentkatolnán.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, = VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek *dus választékban.* ...

Most jelent meg kiadásunkban a Csendőrségi Lexikon 2-ik kiadása, kis zsehalakban, egész vászon kötésben. E hó végéig 4 korona kedvezményes előfizetési árban 1 kor. részletfizetésre is szállítjuk, azontul 5 korona bolti ár lép érvénybe.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenit
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A rejtőző bűnös.

Irta: Székely Vladimír, rendőrfogalmazó.

Egy igen tapasztalt detektiv mondotta egyszer:

— Én a bűnösök tarka sokadalmát két osztályba sorozom. Az elsőbe azok tartoznak, a kik mesterek, hidegvériek és eszesek a tett idején. Egyszóval az *elkövetés* virtuózai. A másik része pedig az, a melynek szaktermett szimatja a menekülésben, a rejtőzésben nyilvánul meg.

Ezek meglehetősen különálló tulajdonságok. Vannak, a kik valóban tiszteletreméltó ügyességgel rendezik tolvajlásaik, betöréseik vagy egyéb a büntetőtörvényvel hadilábon álló dolgaikat. de puskások, mondhatnám suszterek, mikor arra kerül a sor, hogy leplezni, rejtőzni esetleg menekülni tudjanak. És fordítva. A neurasthenia, melytől ebben a mi korunkban az edzett betörő sem ment, valahol beleváj az energiájukba is s a többnyire igen jól felépített bűnös manipulációk sorrendjébe okvetlen hézag áll be... Épen ez emeli ki a nem közönséges bűntevőt a közönségesek sorából, ha az elkövetésben s utána az elrejtőzésben s menekülésben tud egyaránt öntudatosan tervelni s leleményeskedni. Ezek a bűntípusok azonban ritkák.

Ezt nyugodtan aláírhatjuk. Tapasztalat mutatja, hogy néha egész hétköznapi csirkások bosszantó ügyeskedéssel tudnak rejtőzni a hatóság elől, viszont mikor nagy gonosztettek s bűnök tettesei száználmas ügyetlenséggel vergődnek abban a bajszában, mely utóvégre is elég könnyű leleplezésükkel s ártalmatlanná való tevésükkel végződik. A ki bűnös létere azonban az egész soron végig megmarad — mindennapi frázissal élve — a helyzet magaslatán, az már az, a kiben mi, nyomozó hatóságok nagyon is emberünkre találunk. Olyanra, ki folyvást nehéz feladatok, sőt rébuszok elé állit határozottságával és furfangjával.

Nem kell sokat az aktuális bűnkrónikákban keresgélni, hogy példát, nevet is adjunk ennek.

Itt van *Endesz Árpád* esete, a kit a gyorsan működő fantázia már egy kis tulbecsüléssel, betörőkirálynak tett meg. Annyi bizonyos, hogy nem közönséges bűnös. Félvér eredete — apja előkelő kaputos ember lett volna — meglátszik egész életrajzán s viselt dol-

gain, melyeknek intézésében meglepő intelligenciát tanusított. Egyike a legügyesebb ki- és betörőknek, ki *nagyban* dolgozott, mindig ezeket harácsolta az álkulcs és feszítővas segítségével és ha elfogták, hidegvérrel mindannyiszor megjegyezte:

— Soh'se bajlódjanak velem, úgy is meg fogok szökni!

Hogy nem szószártyár, azt már több ízben beigazolta. Legutóbb Budapesten, a mikor az alkotmány-utcai fogházból hónapokkal azelőtt minden feltűnés nélkül elődalgott. A fogházörök majd hanyat vágódtak ijedtükben, mikor minden nagyszerű vigyázat ellenére is, a jómadár czelláját üresen találták.

Azóta pedig ugyeszlóván az egész ország nyomozott Endesz Árpád után. Ámbár jámborfajtájú polgártársainak egyenesen libabőrözhető a hátuk, mert ujságok, körözvénybeli figyelmességek ugyancsak kiemelték, hogy ez a beteges, sápadt arcú és ványadt testű betörő mindenre elszánt, vakmerő gonosztévő, a ki kitűnően kezeli a revolvert.

Nem folytatjuk! Endesz Árpád most ismét a mádi izraelita sorsára jutott. Ott van újra az alkotmány-utcai fogházban, honnan bucsú nélkül elsomfordált és jó néhány esztendőre lesz kénytelen lemondani az arany szabadságról. Veszte lett egy budapesti detektiv ügyessége, a ki a már Amerikába készülő betörőkirályt a Fiuméba robogó vonaton oly szakavatottan fűlelte le, hogy maga, Endesz is szükségét látta, hogy elismerőleg nyilatkozzék:

— Mint a borju kötélén, úgy mentem be a csapdába! — mondotta a hirhedt betörő, a ki egyéb gyarlóságai mellé hiu is, tudta tehát, hogy vélekedései nyomtatva is fognak napvilágot látni.

Ennél az Endesz-ügynél meg is állapodhatunk. Gondolkodóba ejthet, hogy voltaképen mindannyiszor mi is a teendő, a mikor szökevény-rejtőző bűnösök kézrekerítéséről van szó. Minden büneset ugyan más-más, azonképen más-más a tettes... mindazonáltal felállitbatók-e mégis olyan utmutatások, melyek a szökevény-rejtőző tettesek utáni nyomozó bajszában átkalinos érvényességnek s ezzel sikerre is vezethetők?

Lehetséges s az alábbiakban igyekezünk mindezeknek egy kis csoportosítását, félig-meddig olyan *kalauz* adni,

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár

bouvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződötti, szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az

Ocskai és a szabadalmazott Rákóosi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkotrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik. ☞ Magyarország legnagyobb vonós és fúvó hangszerek gyára. ☞

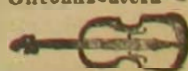
STOWASSER JÁNOS

császári és királyi udvari szállító,

a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir.

Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az

Öntőház-utca 2.

mely a szökevény-rejtőző tettesek czélszerű nyomozásában legalább a nélkülözhetetlen, el nem maradható teendőkre rávilágít.

Ha dolgaink során egy ilyen feladat elé állítatunk, mindenképp igyekezzünk magunknak képet alkotnunk arról, hogy a szökevény-rejtőző bűnös vajjon howá is fordulhatott? Sokféle kell ilyenkor gondolnunk. Pénzbeli állapotát, minden rendű és rangu összeköttetéseit, képességét, műveltségét, esetleg nyelvheli tudását kell mérlegelnünk. A ki pénztelenül bujkál, nem juthat messzire, bacsak megint újabb tolvajlásokkal stb. meg nem szerzi a szükséges elemőzsiát.

Apró, jelentéktelen lopások, betörések, egy-egy üres erszenynyel szökődő bűnösnek utját, egyes allomásait is jelezhetik akárhányszor.

Ha munkás, napszamos-fajta emberről van szó, nem kell mindjárt távolra vagy talán külföldre gondolnunk. Az ilyen emberek látóköre kisebb s bujdosásuk is kisebb körletekben mozgó.

Ha városi ember a tettes, vagy akárcsak valamely városba hosszabb-rövidebb ideig beszármazott, szinte bizonyos, hogy a falu vidékének bucsut mond és városba megy, a hol az ezrek forgalmában könnyebben maradhat észrevétlen, míg az utána való hajszásnak első heve nem enged. Annyi buvóhelyet ad egy-egy nagyváros salakja, hogy majd minden kimondottan a tolvajczéhhez tartozó bűnös, következetesen annak falai között buzza meg magát. Prostitúáltak lakásai tolvajkvártélyok, többnyire tolvajmenedékek, a howá messzi vidékről felzónázott tolvajzégek nem egyszer talál a rendőrség. Ezekhez a tapasztalatokhoz a csendőrségnek is kell alkalmazkodnia.

A mit azonban eddig mondottunk, az a szokásos bűnösökre vonatkozik, a kiknél a vagyon s a személybiztonság rendszeres támadása mellett a védelemnek: tehat rejtőzködésüknek, buvásuknak is megvan a maga rendszeressége. Jól jegyezzük meg, hogy a szokásos zsebtolvaj, betörő és alkalmi tolvaj majd mind erősen egyforma utakon halad, ha a dolgok sora úgy hozza magával, hogy az ismeretlenség jótékony homályába vonul vissza.

Szeretői, cimborái közreműködésével keres oltalmat, majd mindig azokkal való együttlében, vagy legalább hasonszörűjei között, lévén a tolvajfajta is csak gyáva, a ki öntudatlanul is az egy társaságbeliei sorai között lapul meg. Egészen egymagára, amolyan remete módra bujkáló alig van köztük.

A nem kifejezetten szokásos bűnös: sikkasztó, csalásba belekeveredett, tán jobb napokat látott, kit az események fordulata futásra késztet, nem kerülget, nem lapul. Annak szökése mindig nyílegyenes. Igyekszik mind távolabbra, a mint azt a sikkasztások s hason-

fajta bűncselekmények miatt majd mindig a külföldön elfogottak listája bőven mutatja.

Szökevények, rejtőzők nyomozásaiban akárhányszor olyan pontra jutunk, a mikor szűk körre szorul össze az a tér, a hol a tettest keresnünk kell. Esetleg egy meghatározott lakásban, vagy annak környékén. Teszem fel, csak annyit tudunk, hogy egy utcában, vagy azon város-falureészen gyanús emberek húzódnak meg. Fölösleges bungsulyozni, hogy barmily fáradságos is legyen, annak a vidéknek tökéletes lejárása ajánlatos. Ha pedig egyenesen a tettesnek volt vagy még ma is vélelmezhető lakásáról van szó, a házkutatást ugyancsak teljes körültekintéssel kell foganatosítani. És ha a tettes maga nincs is, de nyomait, hollétére vezető adatok után kutassunk. Kapbatunk tárgyakat, papirokat, leveleket, melyek menekülésének irányára becses utmutatással szolgálhatnak. Mert a mindenre figyelmes elővigyázat nem erénye a legtehetségesebb delikvensnek sem.

Fontos esetekben nagyon ajánlatos kórházakban, munkáltató helyeken, sőt fogházakban is nyomozni. Hisz a nehéz bűnösök gyakran folyamodnak abhoz a cselhez, hogy kórházakban felvétetik magukat. Sőt a nagy cél kedvéért, még a munkára is ráfalyalodnak és épenséggel nem ismeretes az a furfang sem, hogy valami csekélységen: kolduláson vagy csavargáson egyenesen szándékosan tetten éretik magukat és hamis néven vigan nézik az utánok a szélrózsa minden tája felé szétfutkozó staféták buzgalmát.

Igen fontos feladat jut továbbá a szökevény-rejtőző bűnösök felkutatásában a megfigyelésnek. A bűnös legközelebb bozzátartozóinak — vér- vagy érdekronoknak — megfigyelése. Nagy szerepet játszik itt a szerető, mert hiába, gyenge érzéseknek a legedzettebb csirkefogó is alá van vetve. Különben mindig esete válogatja. Egy csendőr egy alkalommal egy bognármunkáát nyomozott, a kinek több volt a rováson. Minden arra mutatott, hogy a környéken tartózkodik. Fogta magát a csendőr s minden bognárlegényt, ki utjába akadt, így megszólított:

— Jó napot, Kerekes!

Úgy hívták a gyanúsítottat. Vegre az egyik azt mondta:

— Nem vagyok én Kerekes, az a komám, a városban dolgozik most.

Csakugyan a keresett Kerekes volt. Ez természetesen csak a véletlen ötletének sikere volt, de jellemző.

Nagy folyók mentén különösen figyelemmel kell kísérenni a hajómunkásokat. A vizen többnyire biztonságban érzik magukat azok a mi embereink, kiknek okuk van eltűnni a nagy világ látó szemei elől. A vasuti sínek mellett gyaloglók is megfigyelendők. Gyilkosok és a fegyházakból megszököttek gyakran válaasztják ezt az

A legjobb órák,

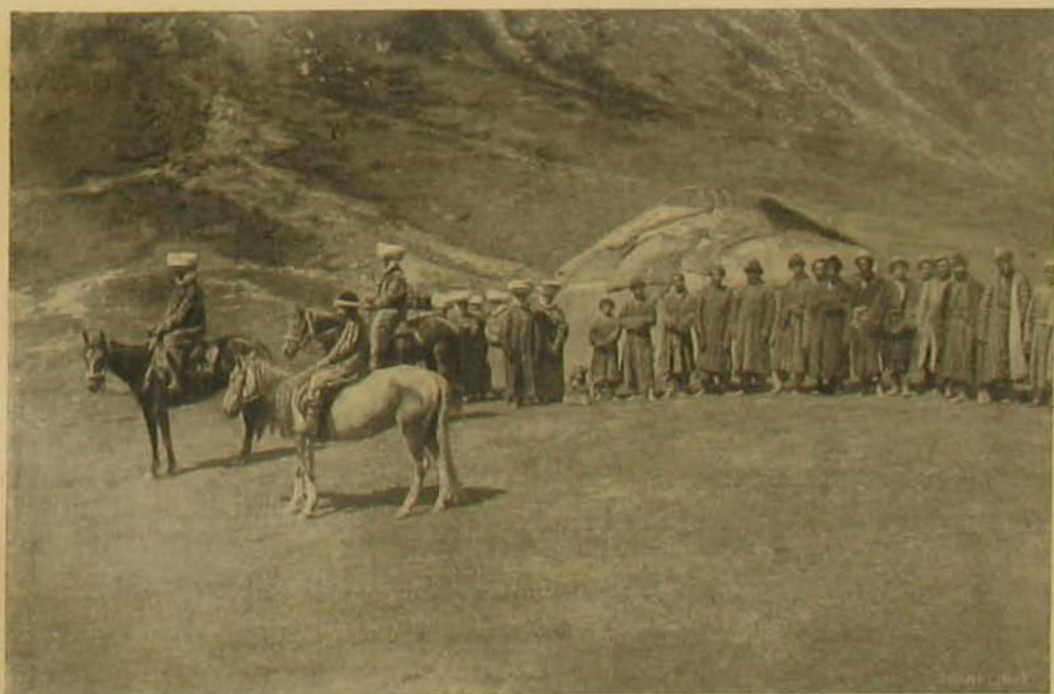
legszilidabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábbig, egy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műrészénél Szegeden.
Javitások 5 évi jótállás mellett. —
Arjegyék ingyen!

Krinz Gyula karavánja az indulás előtt.

Kirgizek az Örtöng-tűz völgyben

Keleő-Azsia alpeselből.

utat, mert itt kevesebb emberrel találkoznak s inkább biztonságban érzik magukat.

Hogy szökevény-rejtőző bűnösöknél a legtöbbször a körözés, szóval a nyomozás kiterjesztése mennél szélesebb körben, nagyfontosságú szerepet játszik, azt talán igazán főlegesen bővebben fejtegetni.

De ennél is vannak figyelemreméltó szempontok, melyeket külön le kell írunk. Sohasem végzünk hiábavaló dolgot, ha a szökevénynek illetőségi helyét, utolsó tartózkodó helyét, valamint mindazokat a helyeket, hol rokonai, érdektársai vannak — feltéve természetesen, ha ez adatoknak egyáltalában birtokában vagyunk — elsősorban értesítjük, ráterelve az ottani illetékes nyomozó hatóságok figyelmét a szökevényre, a ki száz esetben kilenczvenkilencszer okvetlen odafelé veszi útját. Akárhányszor még akkor is, ha a nyomozás adatai nem is vallanak arra. Az ember még delikvens korában is a szokás embere s öntudatlanul arra fut menekülésében is, a hóvá vonzza, viszi a multja, a megszokása.

*

Hogy járjunk el egy-egy letartóztatás alkalmával?
Aktualitás veti fel szintén ezt a kérdést, mely néha elég kényes és nehéz. Magmutatta annak a budapesti detektívnek példája is, a kinek ügyessége nem is annyira Endesz Árpád felismerésében, rávaló találásában — hiez ez utóvégre is a véletlen dolga volt — mint ép a sikerülten beállított elfogásban nyilvánult. Ha meg nem lepi a gonosztevőt, hebeburgyán jár el, igen valószínű, hogy golyó repült volna a detektív fejébe, Endesz pedig távolról nevetné az utána még elkeseredettebben száguldó bajsza tehetetlenségét.

Tehát éppenséggel nem közömbös, hogy a letartóztatást minő módon, minő előző pontok szemmel tartásával végezzük. Erre is vannak általánosság számba menő szabályok.

Valakinek a letartóztatására a legalkalmasabb időpont, feltéve, ha azt lakáson kell teljesíteni, a reggeli 4—6-ig terjedő idő. Akkor leghető a legbiztosabban ott hon. Nehogy ablakon vagy egy másik ajtón kimenekedjék, jó lesz azt ellenőrizni s megakadályozni. Szükség esetén a ház átkutatása sem árt.

Egy pénzhamisító a csendőrség jöttekor elbujt a pinczébe. Jól elbujt, mert sehoggy sem tudtak a nyomára akadni a tekervényes pinczében. Végre egyiknek jó ötlete támadt. Nagy zajjal elvonultatta társát, ő azonban vissza sompolygott a pinczébe s ott suttogó hangon mondotta:

— Jöhetsz, elmentek már!

Jött is a felelet:

— Jövök!

Jött is a pénzhamisító egyenest a csendőr ölelő karjai közé.

Nyilvános helyen nem mindig ezélszerű a letartóztatás eszközlése. Zűrzavar támad ilyenkor s a tettes egerutat kaphat. Veszélyes bűnösöket meg kell lepni. Lefogni, mielőtt fegyverüket használhatnák.

Cselt is akárhányszor kell használni a letartóztatásnál. Egy alföldi kis városkában nemrég egy csomó tolvajt kellett letartóztatni. A csendőrök négy óraker állítottak be a házba, de elől ment a házmeister. Az kopogott.

— Ki az? — kérdezte állomittasan az egyik tolvaj.

— Távirat jött az egyik ur czimére! — felelte a házmeister.

A tolvaj gyanutlanul kinyitotta az ajtót s a tolvajok mind egy pár percz alatt le voltak fülelve, mielőtt a szökésre csak gondolhattak volna.

Az utcán is jó óvatosnak lenni.

Egy budapesti detektív este tájt egy ismert tolvajt látott kijönni egy házból. A tolvajnál batyu is volt. Kétségtelenül lopott holmi. A tolvaj óvatosan körül nézett, mint a ki, ha kell, nyomban futásra veszi a dolgot. A detektív nem vétette magát észre, hanem sietve utána ment, el is kerülte, majd egyszerre hirtelen megfordult és lefogta a mitsem sejtőt.

Akárhány nekikeseredett bűnös, ha letartóztatják, öngyilkosságot követ el. Meglövi magát, kiugrik az ablakon, mérget vesz stb.

Figyelni kell tehát minden gyauus mozdulatára. Soha sem szabad azután megmozdítását elbagyni. Mindent el kell tőle venni, a mivel kárt tehetne magában, vagy szökését elősegíthetné. Ügyeljünk arra, hogy semmit el ne dobjon magától. A legfontosabb bűnjel lehet az.

A legtöbbnek az a szokása, hogy félreeső helyre kéredzik. Kiséret nélkül öreg hiba lenne elengedni. Gyakran azzal áll elő egy-egy furfangos bűnös, hogy itt vagy ott van a lopott holmi, vagy egyéb bűnjel. Az efféle utaknál különösen kell ügyelni, mert tapasztalat szerint ilyenkor kísérli meg igen sok a szökést, melyet a legapróbb részletig már előzőleg meghánytakvetettek.

*

Ezek volnának tehát természetesen csak nagyjában azok a megjegyezni valók, a melyek általában a szökevény-rejtőző, vagy már-már kezünk ügyében lévő delikvensekre vonatkoznak. Nem meritettük ki ezzel az ide tartozó sok tudnivaló anyagát, sőt sok magától értetődőt is vegyítettünk fejtegetéseink közé. Mégsem végeztünk hiábavaló munkát. Mert jól jegyezzük meg! A bűnösöknek tulnyomó százaléka mindig járt utakon tapos s csak elvéve akad furfangosabb, leleményesebb, a ki a megszokottól eltérő eredeti nyomokon halad s cselelkekkel védekezik. Úgy, hogy a mi védekezésünket, leplező s üldöző munkánk javarészét már is okvetlen

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 percz alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíté Beretvás Tamás gyógyszerész Kispessten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

Kilátás a Karazok-völgyből a kászári Alpokra.

A jéggel borított hegyoldalak.

Fenn a «világ tetején».

Kilátás az Atojnok hágó oldalából.

Belső-Ázsia Alpeseiből.

sikerrel töltjük be, ha legalább is nélkülöző szokásaikban — legyenek azok többé vagy csak kevésbé is furfangosak, leleményesek — ismerjük őket, de ezekben aztán okvetlen!

Csel ellen furfang.

A „Gendarm»-ból fordította: Fonyó László csendőrbadnagy.

Egy szép napon a Sz...i őrs a következő táviratot vette:

F. J. II. osztályu számvivő altiszt kincstári pénzzel Sz. felé megszökött, letartóztatandó ide kísérendő 10. század.

A távirat feladója a K-ban állomásozó honvédezred egyik század parancsnoka volt. A távirat vételezése után az őrsparancsnok azonnal két járőrt vezényelt szolgálatba. Az egyik járőr a H. felé vezetett ut — a másik a B-i ut leportyázására utasítottatott — az őrsparancsnok pedig a város felé vezető ut leportyázására vezényelte ki magát. Midőn az őrsparancsnok portyázás közben a község kijárata felé haladt — már messziről egy kerékpározó katonát látott közeledni — a távolság csökkenésekor pedig a kerékpáros egyén egyenrubája is felismerhetővé vált — egy honvéd szakaszvezető volt az illető.

A szakaszvezető az őrsparancsnok előtt néhány lépéssel leugrott gépjéről és odakiáltott: „szervusz! megfogtátok?”

A későbbi beszélgetés folyamán a szakaszvezető röviden előadta, hogy századparancsnoka Br. százados megtudta — miszerint a számvivő altiszt Sz. felé szökött, azért őt kerékpárral a szökevény után küldte és megagyta, hogy a sz-i őrsrel nevezett leírását közölje. Az őrsparancsnok erre azt felelte, hogy eddig úgy ő valamint járőrei eredménytelenül nyomoztak, Ekkor a szakaszvezető az őrsparancsnoktól az eligazított járőrök portyázási irányát kérdezte, a nyert felvilágosítás után pedig azon indítványt tette, hogy jó lenne talán M. irányában tovább nyomozni, ő pedig majd R. felé bajt, esetleg ott meg tud valamit a szökevényről. Az őrsparancsnok ezen indítványt elfogadta és H. irányában eltávozott.

A következő napon mindhárom járőr halálra fátadva vonult be az őrsre, a hol igen kellemetlen meglepetés várta őket.

Egy korcsmáros ugyanis az őrsparancsnok honlétét megtudva az őrsre jött és ott azon panaszfeljelentést tette, hogy előző napon K. felől egy honvédszakasz-

vezető, ki gyalog jött az országuton a korcsmáig, egy a vendéglő előtt álló kerépparra ült és azon elhajtott.

A korcsmáros előadta, hogy eleinte azt hitte talán csak tréfa az egész, majd visszajön az altiszt, de mikor órákosszat biába várta, szomoruan vette tudomásul a történeteket.

Egyszerre világos lett a helyzet az őrsvezető előtt; látta, hogyan csapták be, érezte, hogy jóhiszeműségével elszalasztotta a szökevényt, mert a kerékpártolvaj szakaszvezető — és a megszökött számvivő altiszt egyazon személy volt.

Ime! az önálló gondolkodás és a szükaéges találékonyosság hiánya miatt mily kellemetlen helyzetbe került az őrsparancsnok. Eltekintve attól, hogy az erkölcsi szégyen miatt pirulnia kellett, a felelősségre vonást sem kerülte ki; eddigi őrsállomásán lehetetlenné tette magát és későbbi időben is nem egy csipős megjegyzést kellett miatta hallania.

Mi lett volna a teendője az őrsparancsnoknak?

Felelet: A szakaszvezetőt meg kellett volna kérdeznie, hogy századparancsnoka által el lett-e látva valamely okmánynyal (kimaradási engedély, menetlevél, az őrsnek címzett szolgálati jegy stb.). Ha az altiszt nem rendelkezett ilyennel, felszólítandó lett volna, hogy magát másképen igazolja, pl. levelek, névjegy stb. által — ilyenek hiányában a ruhába bevarrott névczédula is képezhetne volna igazolási tárgyát.

Ha az említett igazolási módok közül rendelkezésre egyszem áll, a számvivő altiszt kezeit kellett volna megnézni, mert ugyebár más egy tollat forgató kéz és más egy olyan kéz mely fegyverfogásokat végez.

Ha már most a legkisebb gyanu forog fenn, a századtól kért rö id felvilágosító távirat minden kétséget eloszlaltatott volna.

Ily eljárás rövid időt vett volna igénybe és megmenhette volna az őrsparancsnokot a megítéléstől s a járőrüket a felesleges gyaloglástól.

Eg gyilkosság kiderítése.

Irta: Incze Sándor őrmester.

Nemes feladat azon hivatás, mely a szellemi haladás fejlesztésére irányul és a melyet a Csendőrségi Lapok is a hivatásunkkal járó nehez feladatok könnyebb el-sajátíthatása érdekében czélul tűzött ki.

En, ki lapunk minden példányát alaposan szeretek átolvasni, mondhatom, hogy hivatásunkra vonatkozó közleményeiből igen sok oly tanulságot merítettem, melyeket a gyakorlati téren sikerült hasznosítanom.

Eppen ezen gyakorlati tapasztalat indított arra, hogy egy gyilkossági eset kiderítését ismertessem azon reményben, hogy bajtársaim az olvasottakat alkalmmalag használni tudják.

Mielőtt közleményem tárgyára térnék, szükségesnek tartom megemlíteni, hogy különösen fontosabb nyomozásoknál, midőn a tettes ismeretlen, nagyon kell ügyelnünk arra, hogy a nyomozást hol kezdjük, a kikérdezendő tanúk és gyanúsítottak közül kiket kérdezzünk ki először. Továbbá nem ajánlható eléggé, hogy nyomozás közben legyünk tartózkodók, ne legyünk közlékenyek, s hogy annak megkezdése előtt győződünk meg mindig vajon a nyomozó járőr támogatására kirendelt

A magyar királyi csendőrség s íves figyelmeibe!!
Minden csendőr, ki órát, ókzert, gramofont vagy bármily más czikkelt akar vásárolni, válasszon következők közül: 40 kor.-ig havi 4-5 kor., 60 kor.-ig havi 5-6 kor., 80 kor.-ig havi 7-8 kor., 100 kor.-ig havi 9-10 kor., 150 kor.-ig havi 12 kor., 200 kor.-ig havi 18 kor. Ezen felül egyezség szerint: Az óráknál 10 évi jótállás, feltétlen tisztességes kiszolgálás — 1 gramofon kitűnő kivitelű, 20 árával (10 nagydupla lemezzel, 100 úttal), portómentesen 100 kor., havi 8 kor. részletekben.
Több rendelésnél szívesen bárhozzjövök, mintán évi bérletjegy van. Kérjen értekezést.

Brucker Győző Nándor és Tsa
magyar műórák és műótvös
Győr, Kazinczy-u. 15. sz.

községi közeg megbízható-e és nincs-e az esetleges gyanúsítottakkal rokon, baráti, vagy más oly viszonyban, melynek folytán megbízhatósága iránt kételyek merülhetnének fel; mert könnyen előfordulhat — mint már velem is történt, bár közben rájöttem — hogy az illető közeg a nélkül, hogy azt a járőr észrevenné, árulóvá lesz, miáltal az eset kiderítését hátráltathatja vagy teljesen lehetetlenné teheti.

A tanuk és gyanúsítottak kikérdezésére nézve az a tapasztalati meggyőződésem, hogy előre mindig a tudatlanabb, a kevésbé tapasztalt, esetleg kiskorúak kérdezendők ki, ezek nem birván annyi ravaszsággal, ha netalán szándékuk is lenne az általuk látottak elpálasztolására, könnyebben elszólják magukat.

1905. évi október hó 8-án, a kora reggeli órákban, Póterfi Mihály és Pap Péter csendőrökből állott járőrt az őrskörlet egyik őrjáratának leportyázása végett rendszeres szolgálatba vezényeltem; majd annak ellenőrzésére alig egy óra múlva magam is elindultam.

Csikszentkirály község vasuti állomására érkezvén, Kóti Antal állomáselőjáró, — nem sejtve az ügynek előttem ismeretlen voltát, — mintegy kérdőleg hangsúlyozta, „hogy megint adtak munkát a gazemberek!?” Mint hogy én még akkor semmiről sem tudtam, kérdést intéztem hozzá, hogy talán valami baj történt a községben? Röviden elmondta, hogy Péter János ottani lakos legényt, az éj folyamán ismeretlen tettesek agyonverték s csudálkozik, hogy habár 8 kilométer távolságra van is az őrsállomás helye — reggelig senki sem értesített bennünket.

Ezen értesülés után nem soká vesztegelve, a helyszínére siettem hol, az esetről utközbén értesülés folytán már megjelent járőrhöz csatlakoztam.

Az elbalt hulláját szülei lakásába szállítva találtuk; a hulla feje a felismerhetetlenségig szét volt roncsolva.

Miután az esetről a csikszeredai kir. ügyészségnek jelentést tettem, nyomozáshoz fogtunk.

Megállapítottuk, hogy nevezett meggyilkolása szülei lakásától mintegy 200 lépés távolságban nyílt utcán történt s a hullát az ut árkában 8-án reggel 5 óra tájban szülei találták meg.

A helyszínén a vérnymokon és a gyilkosság elkövetésénél használt karó apró véres szilánkjain kívül más nyomot vagy bűnjelt, mely a tettes kiletére vezetett volna, nem találtunk. A véres karót azonban később egy távolabbi utca árkába dobva az eset színhelyétől mintegy 6—700 méter távolságban megtaláltuk.

Arra a kérdésre, hogy néhai miként jutott arra a helyre, a hol megtalálták szülei azt adták elő, hogy fiok, ki némileg gyenge elméjű volt, 7-én a kora reggeli órákban távozott el hazulról mint tehénpásztor, a községi téhen-csordának a mezőre hajtása végett, honnan minden este baza szokott térni. Ez alkalommal azonban este nem tért baza, ennél fogva őket némi nyugtalanság fogta el, de arra is gondoltak, hátha későre érkezett és a szénás csürbe lefeküdt, mi már máskor is megtörtént.

Kora reggel midőn már indulnia kellett volna, utánna néztek nincs-e a csürben, de nagy meglepetésökre akkor sem találták ott. Erre rosszat sejtve anyja a községbe indult keresésére, de alig ment pár száz lépésre, az utca árkában meggyilkolva találta a fiut s onnan baza szállították.

Ennél se többet se kevesebbet nem tudtak, annál

kevésbé, mert mint mondták, fiok annál gyámoltalanabb volt, hogy valakit képes lett volna megsérteni.

Mint tudjuk, az ember élete elleni merényletek vagy baszonlesés, vagy bosszu, esetleg féltékenységből származhatnak. Miután pedig néhairól mindezek feltehetőek nem voltak, azon kérdés megfejtése foglalkoztatta járőrt, hogy mi szolgáltatott okot a meggyilkolására?

Szorgos utánjárás után a járőr megtudta, hogy a meggyilkolt 7-én este alkonyatkor. midőn a csordát a község között végig kísérte — baza menet András István ottani lakos korcsmájába tért, hol egy decziliter pálinkát kérve, azt elfogyasztotta. A korcsmában mintegy 20—25 falubeli legény mnlatozott bor és pálinka mellett.

Ott tartózkodása alatt Péter Ferencz testvérbátyja és annak neje is oda érkeztek, kik szintén pálinkát kérve, abból őt is megkínálták több ízben, ki annyit fogyasztott az alkoholból, hogy attól feltűnően megittasodott.

A korcsmából, tanuk bemondása szerint, a meggyilkolt Péter Ferencz testvérbátyjával és annak nejjével távozott el este 9—10 óra között, kik egybehangozóan azt adták elő, hogy rokonukat, mivel nagyon ittas volt, lakásáig kísérték, s midőn a kapun is bement — mivel azt hangoztatta, hogy onnan már a szobába egymagára is be tud menni — elhagyták és az onnan alig 25—30 lépésnyire levő lakásukba tértek. Hogy a meggyilkolt bement-e a szobájába vagy nem, azt tovább nem figyelték s meggyilkolásáról is csak reggel kaptak hírt, midőn anyjuk arról őket is értesítette.

Hogy néhai miként jutott ujabban az utcára, hol meggyilkoltatott, arra bizonyíték beszerezhető nem volt.

Az ügy, minél tovább nyomoztuk, annál bonyolultabb és megfejthetlenebbnek látszott, s bár mint később kiderült, alaptalanul azon gyanu is felmerült, hogy miután néhai atyjának kevés vagyonszáma volt és mert rajta és testvérbátyján kívül atyjának több gyerkeke nem lévén, csakis testvérbátyja gyilkolta meg haszonlesésből.

Ezen feltevés látszott a legvalószínűbbnek, de szerencsére csak feltevés maradt.

Időközben a csikszeredai kir. törvényszék által küldött bizottság a hullaboncolás megejtése végett megérkezett, mely alkalommal dr. Jeny László kir. ügyésznek az addigi nyomozás eredménytelenségét jelentve, annak lefolyását részletesen is ismerttettem s bár nem örömet, kénytelen voltam kinyilatkoztatni, hogy tehetőségem szerint az ügy érdekében mindent megtettem, de a tettes kiletéről fogalmam sincs. A kir. ügyész azonban, mintegy megnyugtatósomra azon reményének adott kifejezést, hogy az elmondottak dacára ő még mindig bizik nyomozásom eredményében, melyhoz sikert is kívánt és miután kiszállásuk célját elintézték, a bizottság többi tagjaival együtt elbúcsúztak s a helyszínén hagytak.

Egy reményem még mindig volt, a melytől még némi eredményt reméltem. Eme reményt felkeltő körülmény azonban oly jelentéktelen volt, hogy azzal előhozakodni egyelőre nem csak a kir. ügyésznek, de még saját járőrömmek is resteltem, mintha attól várnám az eset kiderülését mi azonban három napi folytonos nyomozás után mégis meghozta az oly ugyon óhajtott eredményt.

INGYÉN
GRAMOFON

lemezválasztás ellenében! Nincs kisk, kik nálunk dupla nagy elsőrendű gyártmányú lemezeket vásárolnak a k. koroná, csoknak teljesen ingyen adnak gramofont 5-felű négyzetben. Ne vegyünk rosszlót-
fiatokra öt-hatszoros áron, mikor készpénzzel sokkal olcsóbban vásárolhatunk. Mi egy alkalos lemezvá-
közönséget toborozunk össze s így a gép árát idővel a lemez vásárlásokkal bozzuk be. Ez magyarázza meg
az okát (enli ama rendszernek). **Ingyen küldünk azonnal 10 drb lemeztételről a k. egy 80 k-ás gépet, 15
drb lemez vételéről a k. egy 130 k-ás gépet, 20 drb lemeztételről a k. egy 140 k-ás gépet. A lemezek eszmé-
tözisása s legn. gondos történet. Székiúdság után.** **Szent László Intőzet Budapest, 5000-
Pálhá-u. 10.**

ezret. Linné idejében ennek csak tizedrészét ismerték, de az utazások, a tenger és szárazföldek állatvilágának szorgalmas kutatása létrehozta azt a nagyszerű eredményt. A Magyar Nemzeti Múzeumban a madárgyűjtemény csaknem teljeseleg mondató. Új fajokat ma is fedez fel Madarász Gyula dr., persze ma már nem a hazánkban élő madarak között, hanem idegen földrészekből. Így legújabbán a Viktória-Nyansa-tó környékéről ismertet egy új madárfajt.

Az eddig ismert összes madárfajok száma tizenháromezer. A csuszó-mászók és kétéltűk már csak ötezen vannak. A békák között nagyon érdekesek azok, melyeket Biró Lajos fedezett fel Új-Guineában és a Nemzeti Múzeumnak küldött. Ezek nem átalakulással fejlődnek, mint a mi békáink, hanem kifejlődött állapotban bújnak ki a petéből. A legnagyobb béka Kamerunban él és negyedméter hosszú. Boulanger szerint még nagyobb példányok is élnek a Kribi-folyóban. Hazánk csuszó-mászóit és kétéltűit főleg Méhely munkássága révén ismerjük, ki még sok felfedezést tehet hazánk állatvilágában. Ő fedezte fel a rákosi viperát Rákoson, Tázlárpusztán és Bugacson, a fekete szalamandrárt Horvátországban, a réti gyíkot Herkulesfürdőn, a homoki gyíkot Szabadkán. Neki köszönhetjük, hogy barna békáinkat megbarátozta, hogy Montandon götjét megtalálta.

Az ismert halfajok száma tizenkétezer, ebből hazánkban él mintegy hetven faj. Nemzeti Múzeumunk halgyűjteménye háromezer darabból áll, melyek 1380 fajhoz tartoznak. Károli halála óta nincs a ki gondolja a halgyűjteményt, nincs a ki az új fajokat meghatározza, tanulmányozza és leírja.

A legtöbb állatfaj a bogarak közé tartozik; ezeknek száma 120,000, míg Linné csak 595 fajt ismert. A bogarak után a légytestűek vezetnek 50,000 fajjal. Nemzeti Múzeumunkban a bogárgyűjtemény mintegy félmillió példányból áll, miből 42,000 példány a magyarországi, a többi az általános gyűjteményre esik. A légytestűek gyűjteménye 5000 fajt tartalmaz, a mi az élő fajok tizedrésze. Nemzeti Múzeumunk állatvilágának értéke főleg abban rejlik, hogy csaknem az összes állatfajokat magában foglalja, melyek Magyarországon élnek, ezek száma pedig ma már 18,000 fajra tehető. Az ismert lepkefajok száma 50,000. A Nemzeti Múzeum lepkegyűjteménye 60,000 példány. A magyarországi Makrolepidopterák 1361 fajhoz tartoznak, a Mikrolepidopterák száma még nagyobb. A hártás szárnyak közül 38,000 faj ismeretes, miből múzeumunkban 14,000-et feltalálhatunk, miért is a múzeum e része rangosnak mondható. A fémdarazsakból 530 faj van, tehát az ismert fajok kétharmad része. Érdekesek a társas életű darazsak fészkei. A légyfélék 28,000 fajban ismeretesek.

Múzeumunk légygyűjteménye is nagyon gazdag, különösen mióta Kertész Kálmán dr. kezeli.

A roccás szárnyúak közül kétezer ismeretes. Múzeumunkban 800 fajt találunk. Az egyenes szárnyúak rendjéből tizenháromezret ismerünk, hazánk területéről pedig 182 fajt. A hemipterák száma 30,000, miből hazánk területén 1676 faj él és ezek a Nemzeti Múzeumban is feltalálhatók valamennyien.

Az ismert pókok száma 21,000 faj. Hazánkban mintegy 800 faj él, ezek múzeumunkban is képviselve vannak.

A szárlábúak közül háromezer ismeretes, a rákok köztül nyolcezer, a férgek köztül szintén annyi, a tengeri tüskebőrűek közül báromezer faj, a szivacsok körében 1500 faj és a véglények körében hater ezer faj. Összesen 418,600 állatfaj ismeretes.

A magyar állatbuvárok mindig kivették a részüket az új fajok felfedezésében és ebben a Nemzeti Múzeum állattári tisztviselőinek vezető szerepük van. Nekik köszönhetjük, hogy hazánk állatvilágát már csaknem teljesen ismerjük, de a részletek tanulmányozása még hátra van és ebben mindenki részt vehet, a ki nem ajánlja a fáradságot és nyitott szemmel járja az erdőt, a mezőt.

KÉPEINKHEZ.

Belső-Ázsia Alpesciben.

Belső-Ázsiából eddig ugyszólván csak a sík és kevésbé hegyes terület volt ismeretes. Azt a részt azonban, mely Ázsia törzsét ketté választja: a Himalája és az ezzel kapcsolatos több száz kilométernyi szélességű heglánczolatot, európai emberek közül még csak néhány kutató utazó látta s mi csak ezek leírásából ismerjük a felhőkbe nyúló eme heglánczolat újabb és újabb felfedezett csodás szépségeit, amelyek új és új képeket ismertetnek meg velünk a szépségekben kifogyhatatlan és eddig teljesen ismeretlen hegyvilágból. Belső-Ázsia a legezbb hegyóriások birodalma, amelyek mellett Svájc hófötte ormai: a Matterhorn és a Mont-Blanc stb. csak közepes magasságu szirtsoporttá törpülnek el. Utóbbi években a több ezer kilométer hosszúságban kiterjedő eme heglánczolatból a egyes csucskoknak és óriási glecsereknek gigászi tömkelegét fedezik fel a vállalkozó szellemű kutató utazók. Eme hegyóriásokon való keresztülhatolásra eddig csak két ut volt ismeretes: a Buru-köz-dávon (Farkaszem hágó) és az Ullug-art vagyis a Nagy-hágó. Mind a kettő 6500—7000 méter magas hegyóriások között vezet keresztül, melyek meredek oldalait síkos jég takarja s aki ide merészkedik, le kell számolnia minden esetűességgel. Magok az említett hegyek közt barangoló kirgizek is elkerülik ezeket a hágókat s legújabbán ottjárt hazánkfiának: dr. Prinz Gyula kutató-utazónak is egy másikat, az előbbieknél kevésbé veszedelmes Atojnok hágót ajánlották. Ez a hágó is 5,300 méter magas. Megkapó érdekességgel írja le dr. Prinz az örökös hóval és jéggel borított begycsoportozaton való átkelését, a minden lépésnél eléjük tornyosuló akadályok leküzdését s azt a gyönyörű látványosságot, amely a szédítő magasságban, a napfénytől csillogó jégfüggönyökkel és drapériákkal ékes óriási begyeken a szemlélő elé tárul. Ugyanosaak tőle valók a képek is, melyeket olvasóinknak a jelen számunkban bemutatunk.

HIREK.

Egy főhadnagy balesete. Súlyom Antal főhadnagy budapesti szakaszpáncsnokot április 14-én súlyos baleset érte. Súlyom főhadnagy ugyanis a jelzett napon délután egy kivizsgálást fogantatandó, a dunapataji öréről lóháton indult el a közeeg határában fekvő Bőd-bakod major felé, a hol kikérdézet szándékozott fogantatítani. Utközben a ló, esahol ehéktől megbokrosodva, a főhadnagyot elragadta és az országuton vad iramban száguldva, egy arm haladó koosinak oly erővel ment neki, hogy az, az összeütközés következtében felfordulva, a helyszinén kimulott, a rajta ülő főhadnagy pedig az összeütközés alkalmával keletkezett erős zökkenés következtében a nyeregből kiesve, mellén su-

Kérjen egy példányt !!

«MŰPARI CZIKKEK ELLENŐRE»

ezimű könyvet ingyen Lőrincz M. és Társa cégétől, Kecskemét. Sok pénzt takarít meg vele !!

lyos zuzódást szenvedett. Súlyom főhadnagy súlyos, de remélhetőleg nem életveszélyes sérülésével — mint nem szállítható beteg — a dunapataji órszlaktanyában vétett, állapotának javulásáig, gyógykezelés alá.

Ellenszegülések. Ruzicaka Márton emődi örsbeli cz. örsvezető április 12 én délután négy órakor a borsod-megyei Bükkaranyos község batárában levő Lencsés nevű erdőben, rondos szolgálat teljesítése közben, Trokár Ferencz ellenszegülő kóborczigánnyal szemben, annak könnyű sérülésével végződő szuronyfegyvert basznált. — Április 14-én délután 2 órakor a vágsselyei vasuti állomáson, egy ittas munkásokból álló csoport a vonatra várakozva, a vasuti sinek közé ment. Az állomásfőnök az időközben egymással civakodni kezdő munkásokat a sinek közül távozásra bírta fel, de azok onnan távozni nem akartak. Az állomásfőnök eredménytelen felhívása után ott szolgálatilag megjelent Habara Imre örsvezető a munkásokat szintén felszólította, hogy a sinek közül távozzanak el, a mit most már azok, Pásztor Miklós peredi lakos kivételével teljesítettek is. Pásztor azonban, az örsvezető ismételt felszólítására sem reagált, hanem az örsvezetőt durván szidalmazva tovább is a sinek között maradt. Habara örsvezető ekkor Pásztor rakoncziatlankodását megtörendő, azt megbilincselte. Bilincselés közben Pásztor birtelen lehajolt, és Habara örsvezetőnek jobb keze középső ujját megharapta. Az örsvezető a bilincselést a harapás daczára fegyverhasználat nélkül befejezte és Pásztort a kir. járásbírósnak átadta.

Kérelmek. A máramaros vármegyei Aknasugatagon állomásozó Jákim László csendőr kéri földieit, Duzsáry György őrmester és Csoknádi János örsvezetőt, a Marosujvár községben állomásozó Binder András csendőr pedig kéri az 1910. február 28-án vele leszerelés alatt állott Bodó Ignác cz. örsvezetőt és Szabó Sándor csendőrt, hogy címüket vele tudassák.

Az első magyar öntöltőtoll a magyar elme életrealóságáról tesz tanúságot, mely Darvas Vilmos deveszari lakos tulajmánya. A Darvas-féle öntöltőtoll működése a hajcsövesség törvényének alkalmazásán alapozik, a tinta nem folyik ki belőle semmiféle helyzetben sem, minden időben jól működik, s épen ezért megérdemli, hogy kedvelté váljon a magyar közönség körében. Az arany tollal felszerelt Darvas-féle öntöltőtoll az ország minden papirkereskedésében kapható. (Ismertetést ingyen küld a feltaláló: Darvas Vilmos Deveszari.)

A Házinyulteryesztők Országos Szövetsége által hozzánk intézett kérelem folytán, annak közgazdasági missiójára való tekintettel, közre adjuk a szövetség alábbi közleményét. A Házinyulteryesztők Országos Szövetsége, Budapest (Caillagbegy) e bétén tartotta közgyűlését a Köztelek gyűléstermében. Évi jelentéséből megismertük a Szövetség rendkívül gazdag közgazdasági tevékenységét, amelyből csak a következőket kívánjuk kiemelni: 1. A „Házinyulteryesztők” című könyvecskéjét 50,000 példányban kinyomatta s minden érdeklődőnek ingyen küldte meg s ezentul is megküldi, a mivel főleg a gazdaközönséget és kisembereket kívánja a nyulteryesztéssel megismertetni. 2. Ötázáz kértreczes nyulteryest állított fel Csillagbegyben, ahol állandó nyulteryestállást és vásárt tart fenn a Szövetség és tagjai kifogástalan, egészséges állattól, a mivel a tenyész-

anyag beszerzését és értékesítését könnyíti meg és mintaszerű berendezést és állatokat mutat be. 3. A Székesfőváros Központi vásárcsarnokában állandóan friss házinyulteryest árúsit kg.-ként 1.20 K-ért. Ezzel a főváros élelmi piacját támogatja és a nyultermelvények értékesítését megoldotta. 4. Nyulteryestnek kidolgozását elvállalja. 5. Hivatalos lapja állandóan irányítója és táncadója a tenyészőknek. 6. A fővárosban és a vidéken 12 előadást tartott a házinyulteryesztéséről. 7. A Szövetség irodája bárkinek felvilágosítással szolgál nyulteryesztési ügyekben. 8. A Kelet és a Balkán piacját biztosítani igyekszik a kivitel céljára. 9. Mérsékelt áron ad bárkinek tenyészőanyagot, vagyontalanoknak pedig teljesen ingyen, tebat mindenkinek módot nyujt arra, hogy ezzel a hasznos gazdasági ággal nagyobb áldozat nélkül foglalkozzék, s szép mellékjövedelemre tegyen szert.

KÜLÖNFÉLÉK.

A Halley-üstökös és a bethlehemi csillag. A Halley-üstökösnek kétségtelenül bebizonyított eddigi megjelenései időszámításunk 760-ik évéig mennek vissza, akkor is a 912-ik megjelenés csak föltevés. 760 előttről csak a 415-iki üstökösről sikerült kétségtelenül kimutatni, hogy valójában a Halley-üstökös; a többi tulajdonképen csak azon az alapon számított a John Russel Hind a Halley-üstökös megjelenései közé, hogy nagyjában 76—77 éves időköz választja el őket egymástól. A Kr. e. 11. évben, október 9-ikén a perifériumon áthaladt üstököséről is azt állította Hind, hogy a Halley-féle, mert pálya-elemei eléggé egyeznek a Halley-üstökösével, csak a hajlás tér el 7°-kal, a mi bizony sok. Dionysius Cassius szerint ezt az üstökösöt M. Messala Barbatus és P. Sulpicius Quirinus konzulása alatt rövidesen Agrippa balála előtt látták, a kínaiak augusztus 26-ikán találták meg az Ikrekben és 56 napig követték, míg a Skorpióban eltűnt. Ujabban Arebenhold, a treptowi csillagvizsgáló igazgatója és Kövesligethy Radó budapesti egyetemi tanár is a mellett foglaltak állást, hogy a bethlehemi csillag és a fent említett üstökös egyazon égi testek voltak. A történelmi események közül említhetjük pl. a katalauni ütközetet 451-ben, Angliának elfoglalását Hódító Vilmos által 1066-ban, a mi aranybullánk kiadását 1222-ben, mint olyan eseményeket, melyek a Halley-üstökös egy-egy megjelenésével összeestek, természetesen csupán véletlenségből.

Furcsa csemegék. Ismeretes, milyen különös izlésük van a kínaiaknak, a kik a patkányt tartják a legkitűnőbb csemegének, vagy egynémely afrikai néptörzsenek, a melynek tagjai a sáskáért élnek-bálnak. Sokkal különösebb csemegékkel élnek Samoa szigetvilágának a lakói, a kik különben mindent nyersen esznek meg. Ha egy Samoa-beli ember megéhezik, úgy kimegy a tengerpartra és a balat, a mit fog, vagy vásárol, azon mód nyersen, „szőröstül-bőröstül” megeszi. Az úgynevezett tengeri ugorkát is szereti és ezt is nyersen eszi. Ha az őserdőbe téved, az éhség csillapítására ott is igen finom nyenczfalatokat talál. Ott él a föld legnagyobb bogárfaja, a berkulesbogár, melynek lárvái igen nagyra nőnek és a fatörzsekben tartózkodnak. Ha egy samoai ember az őserdőben járva felfedez egy ilyen lárvát, akkor még a legsürgősebb dolgát is otthagya és

AZ ERŐSÍTETT

CAPCINE (PAPRIKA) KENŐCS

Csuz, köszvény, reuma
idegen lefolyás, bűlés,
idegbaj, mindenemű
csontbántalmak ellen
különb hatásonak bí-
zonyított szer

Ezrekre menő háziasszonyok bizonyítják, hogy mily kevéssé hatása van. Valódi csak nálam kapható
Óvakojunk súlyos utazásról,
Kis tégely 1 K, nagy tégely 2 K.

Az ár és 45 f. po. bűlés
beküldése után vagy után
vétel küldve

Szenthe Lajos gyógyszer.
Budapest, Damjanich-utca 2.

fejsejéért siet. A fát kivágja és azután hozzálát a szét-darabolásához. Az egészszel pedig nincs egyéb célja, minthogy a maga részére kaparítsa meg a fában rejtőkődő lárvákat, a melyeknél finomabb falatot nem ismer. Ezt is azon nyersen eszi meg, csak a fejét kőpi ki. Legérdekesebb azonban az, hogyan készíti el magának a kenyérfa gyümölcsét. Ezt a gyümölcsöt tudniillik az európai ember nyersen enné és túlán épp azért a samoai ember előbb egy verembe ássa és falevelekkel jól beföldi és az elfogyasztásához csak akkor lát hozzá, ha már megrothadt.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség névtelen levelekre nem válaszol, kérés-iratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyegyet ne küldjenek. Szolgálatlalt kapcsolatos kérdésekre csak az esetben válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelően szövegezett kérdés előrebocsátásával, hogy az adott válasza mindenki által megérthető legyen s így a felesleges kérdészközdé-eknek eleje vétessék. Épp ily módon adjuk meg az általános műveltséget előmozdító válaszokat is.

D. J. B. A bántalmazásról szóló közleménye nem nyilvános- ság elő való, ajánljuk azonban, hogy bajtársait s ha majd altiszt lesz, alárendeltjeit is abban a szellemben nevelje, a mely — köz-leménye szerint — Őt áthatja s bizonyos, hogy azzal többet használ a testületnek, mintha cikkét közreadnók. Jövőben pedig ezikkeit hasábos (fogalmazvány) alakban írja.

K. F. esendőr. Az irodai szolgálat nem lévően «ipari» munka, arra a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény nem terjed ki.

0001. 1. Igon. 2. Az illetékes államépítészeti hivatalnál. 3. Még nem tudni. 4. Folesleges kérdés.

K. P. cz. őrsv. Szolnok. Mert nem szabályszerűek.

P. esendőr Szilvásvárad. Nem forog fenn kihágás esete.

K. V. 1. Próbaszolgálat czéljából csak egyszer lehet hat hávi szabadságot igénybe venni. 2. Nem.

29. Ha az értesítésben nincs szó előjegyzésről, akkor nem kérelmét — ha úgy tetazik — megújíthatja.

Gy. T. Kérdéseire megtalálja a választ a fegyveradóról és vadászati adóról szóló 1883: XXIII. tez. 2. és 6. §-ában. Ahhoz, hogy az a fegyver golyós-e, vagy sorótes, a járórnek semmi köze.

Cs. J. cz. őrsv. Lubatény. Az ügy még rendezés alatt áll. Más jelígt kérünk.

555. Tényleges szolgálatla harmadik évének betöltése napjával.

600. Forduljon kérelmével közvetlenül illetékes helyre.

Nagybicsce. Már nehányszor megirtuk, hogy ha postai alkalmazott kézbesíti a csomagot, akkor négy fillérvényi kézbesítési díj fizetendő, ezen esetben tehát, ha a csomagot a esendőr maga hozza el, akkor nem.

K. 20. Nem.

B. P. őrsv. Lanto. Forduljon kérelmével illetékes helyre.

K. cz. őrmester. Adjá elő kérelmét hivatalos uton, meglehet, hogy sikerrel jár.

M. S. őrsv. Mezöcsát. 1.—2. Nem. 3. Nincs sehol előírva.

V. S. esendőr Tusnád. Mindenesetre jó lesz, ha a vizsgát leteszi, mert annak az életben mindenütt — a legelső sorban nálunk — hasznát veheti.

K. B. esendőr. 1. Más felekezetre való áttérés esetén választ- hat magának keresztnevet s azt használhatja is. — 2. Nem. —

3. A vadásztorólet tulajdonosainak indítványára, akár gyakorolja a vadászati jogot, akár nem.

N. L. I. Kérje áthelyezését hivatalos uton, mert könnyen megtörténhetik, hogy úgy a hogy ön gondolja — teljes létszá- miánt — nem sikerül. Egy további évre kötelezi magát. 2. Az 1908. évi 2257. eln. sz. hovv. min. rendelet határozványai mérv- adók. Vonatkozó rendelet minden őrszel közöltetett.

V. J. esendőr Léka. Görgey István (nem József) közjegyző hivatalos helyisége: Budapest IV. Deák Ferencz-utca 5. sz. a. van.

48. Ha ténylog annyi időt szolgál, mindkettőre igényo van. Erdélyi. A «századosölgyi» vasuton a menetiünk általányozva lévően, azokon a esendőrlegénység hivatalos utazások alkalmá- val viteldiját nem fizet.

FEJTÖRÖK.

Képtalány.

Minustalány.

— erén	— réu
— va	— ándor
— nyúl	— ibor
— ugó	— eron
— do	— kos
— itra	— ándor
— da	

Betűtalány.

H ly ly ly

Megfejtési határidő: 1910 május 2.

Mind a bárom talányt megfejtők közdít egy darab Erzsébet királyné Sanatorium-sorsjegy lesz kioszsolva.

Lapunk folyó évi 15. számában közdött fejtörök helyes megfejtése:

Képtalány: «A kölvörös megbecsülés a legjobb házi- barát». — Szűtalány: «Kosár». — Betűtalány: «A szél- vész nőtlo».

Helyesen megfejtették: Verecs L. őrm. Kányád, Oláh és Dombi őrm. Gombos, esendőr tanosztály Kolozsavir.

A kioszolt Erzsébet királyné sanatorium-sorsjeggyel Verecs őrmesternek Kányátra elküldöthük.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távtról nem képes olesón linom és jó hang- szert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerek- szerke. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, czimbalom harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb., míg **Reményi** legjobb képe- szert csakot át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** Írj egy székét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** Külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hang- szerek javítása szakszerüen és olesón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék körendő.

HIVATALOS RÉSZ.

Curiai döntvények.

A légszuszívógatósi vállalat veszélyes ipar lévén, a vezeték felrobbanása folytán történt halesetért a vállalat akkor is felelős, ha a vétkeisége nem bizonyítható. (Curia 1909 október 6. 2061/1909. sz. a. VII. p. t.)

Hatóság elleni erőszak büntetnének és zsarolás büntette kísérlétének anyagi balmazata állapított meg, mikor vádoltak a hatósági közeget hivatalos eljárása közben tetteleg bántalmazták, s az anezzen alkalommal azt azzal fenyegették, hogy ha azért, mivel megszégyenítette őket, bizonyos összeget nem fizet, akkor megölik.

(Curia 1909 szeptember 1. 5995/1909. sz. IV. Bt.)

Bünpártolás vétségében mondatott bűnösnek, ki a nyomozó csendőrök előtt tudva hamis vallomást tett abból a célból, hogy egy büntetendő cselekmény elkövetője büntetlenül maradjon. Az, hogy a cél eléretett legyen, a bünpártolás vétségében tényálladákhöz nem is szükséges.

(Curia 1909 november 3. 7313/1909. sz. a. IV. Bt.)

Őrsáthelyezés.

A m. kir. V. sz. csendőrkerület csztergomi szárnyának oroszányi őrse, 1910. márczius 31-én a komárom-megyei gesztesi járásban fekvő Dad községbe belyezettett át.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Előléptettek:

1910. évi április hó 1-ével:

A m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában:
Kovács József, Szőke János, Lengyel Elek és Karzagi Károly; továbbá

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában:
Jack Mihály, Orosz János, Vanó János, Vajdics György, Kellesi Gábor, Erdélyi János, Kapusi István, Kincses Gergely, Rác István, Zsula Ádám, Najcsa Imre, Dobi István, Vincze Vendel és Orbán János cz. őrsvezetők, őrsvezetőkké; végül

Az öt évi csendőrségi szolgálat betöltése után:
A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

1910. évi április hó 16-ával:

Kusztura Ferencz és
A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában

1910. évi április hó 1-ével:

Pintye György, Fácán Mihály, Barbác József, Kisdadara Mihály, Rocskár Pál, Orbán Sámuel, Suta György és Szilágyi András csendőr, illetve csendőrök, csendőr címzetes őrsvezetőkké.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Gáthy László csendőr.

Névváltoztatás:

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Skorka György csendőr a m. kir. belügyminister urnak az 1910. február 24-én 1209/VI-a szám alatt kelt engedélye alapján, vezetéknevét „Hunyadi”-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Barta István őrsvezető, Basa Zulejkával, 1910 márczius 26-án, Désen.

A m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:
Sinka Mihály id. ny. cs. cz. őrsvezető, Gál Franciszkával, 1910 márczius 31-én, Csongrádon.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Magyarósi Mihály cz. őrmester, Herczeg Rozával, 1910 márczius 6-án, Kitiden.

Aszalós Sámuel cz. őrsvezető, Martonosy Adalberta, Sarolta Idával, 1910 márczius 6-án, Guradobrán.

Márk Albert cs. cz. őrsvezető, Bonyhai Juliannával, 1910 márczius 6-án, Alsóvisten.

PÁLYAZATOK.

Egy irtóki állás a temesvári kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz pótlékkal 720 korona. Magyar nyelv szóban és írásban, Német és román nyelv ismerete. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a temesvári kir. törvényszék elnökéhez 1910 május 6-ig.

Egy irtóki állás a naszói királyi járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz pótlékkal 320 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a besztercei kir. törvényszék elnökéhez 1910 május hó 4-ig.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...

Most jelent meg kiadásunkban a Csendőrségi Lexikon 2-ik kiadása, kis zsebalakban, egész vászon kötésben. Ehó végéig 4 korona kedvezményes előfizetési árban 1 korona részletfizetésre is szállítjuk, azontul 5 korona bolti ár lép érvénybe.